

**Valašské muzeum v přírodě
v Rožnově pod Radhoštěm
Národní kulturní památka**

VÝROČNÍ ZPRÁVA ZA ROK 2005

**Předkládá Ing. Vítězslav KOUKAL, CSc. ředitel muzea
Podklady připravili vedoucí útvarů VMP
Zpracoval Mgr. Daniel DRÁPALA, Ph.D.**

Rožnov pod Radhoštěm květen 2006

OBSAH

Úvodem

Organizační struktura a personální agenda

Poradní orgány ředitele

Etnografický útvar

Genealogické centrum Valaška

Prezentace

Technický útvar

Provozní útvar

Finance

*Projekt Muzeum v přírodě a lidová kultura
v nových formách prezentace kulturního dědictví*

Poskytování standardizovaných veřejných služeb

Spolupráce s jinými institucemi

Závěr

ÚVODEM

Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm (dále již jen VMP) předkládá v pořadí již šestou výroční zprávu o své činnosti za uplynulý jubilejní rok 2005, v jehož průběhu si odborná i laická veřejnost připomenula osmdesát let od založení tohoto nejstaršího muzea v přírodě ve střední Evropě. Podklady pro její zpracování poskytly jednotlivé útvary muzea, údaje o ekonomické situaci připravilo Ekonomické oddělení, které má v náplni své činnosti také personální agendu.

Aktivity vyvíjené VMP průběhu roku 2005 symbolicky zahrnovaly nejen několikrát ohlédnutí se zpět za oněmi osmi dekádami existence muzea, ale také řadu kroků, jejichž prostřednictvím by mělo VMP odvážně vykročit do dalších let, navázat na práci a odkaz několika generací muzejníků, nadšenců i všech spolupracovníků a do značné míry zodpovědně naplňovat myšlenku, s níž na počátku 20. století přišli zakladatelé muzea sourozenci Jaroňkovi.

Osmdesáté výročí otevření VMP se odrazilo v mnoha aktivitách, směřujících k odborné i laické veřejnosti. Návštěvníkům byla nabídnuta nejen bohatá programová nabídka Jubilejního Valašského roku 2005 s řadou inovací a novinek, ale také nově zpřístupněný objekt Vozovny s expozicí dopravní techniky a rekonstrukce palírny z Lačnova v areálu Dřevěného městečka. V červenci byl slavnostně požehnaný rekonstruovaný kostel svatě Anny, který prošel v uplynulých měsících rekonstrukcí. Nová instalace, mnohem více reflektující pravidla vybavení kostela venkovského maloměsta 19. století, zahrnuje nejen nový hlavní oltář svatě Anny, ale také výmalbu stropu a několik dalších novinek. Návštěvníkům je však při prohlídce VMP nabízeno nejen statické poučení a zábava. Snaha o aktivní zapojení příchozích stála u myšlenky nabídnout návštěvníkům Dřevěného městečka zahrát si „po staru“ kuželky.

Jubilejních osmdesát let si připomněli všichni současní i bývalí pracovníci na slavnostním zasedání, které se 19. května 2005 uskutečnilo za účasti čestných hostů v Janíkově stodole.

Památka dvou významných osobností Valaška je od roku 2005 připomínána na čestném pohřebišti Valašském Slavíně v areálu Dřevěného městečka. V měsíci září zde byly odhaleny symbolické náhrobky jednak druhého ředitele VMP a národopisce ing. Jana Rudolfa Bečáka, jednak pravoslavného kněze a oběť nacistické zvěle ThDr. Vladimíra Petřeka. Systematická péče o odkaz významných osobností regionu se mimo jiné promítla i v realizaci prvních zápisů do knižní podoby Valašského Slavína – Knihy paměti kraje.

Práce na poli sbírkovém, výzkumném a dokumentačním se odvíjely v souvislosti s realizací několika grantových a vědecko-výzkumných projektů. Příslibem dalšího zkvalitňování prostředí pro uložení sbírkových předmětů se stala nejen realizace první etapy textilního depozitáře, ale i dílčí investice do vybavení konzervačního pracoviště. Vědecká rada VMP na svém podzimním jednání schválila *Koncepci dokumentace a evidence hmotného a nehmotného kulturního dědictví v digitální podobě*, která určila pravidla pořizování, zpracování a archivace elektronické dokumentace. Jedná se o krok, kterým se do budoucna

otevívají nebývalé příležitosti k šetrnému zpřístupnění kulturního dědictví obsaženého ve sbírkách VMP.

Přiblížit muzeum poněkud z jiného úhlu pohledu a odkrýt také trochu ze zákulisí jeho života, si klade za cíl kniha příznačně nazvaná *Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm 1925 – 2005*. Představení knihy veřejnosti se odehrálo v rámci slavnostního zasedání k 80. výročí otevření VMP dne 19. května. Tato jubilejní publikace byla také příznačně první z celé řady knih, jichž v tomto roce VMP vydalo (nebo se spolupodílelo na jejich vydání) celkem sedm. Rok 2005 se tak stal z hlediska publikačních aktivit nejúspěšnějším v dosavadní historii muzea.

Předzvěstí nové kapitoly v dějinách VMP, která započne s prvním rokem deváté dekády existence muzea, se stala závěrečné fáze realizace největší investiční akce VMP posledních let – rekonstrukce objektu Sušák, který muzeu skýtá nové možnosti z hlediska provozního i prezentačního. Rok 2005 byl ovšem úspěšný i v souvislosti s přípravou a vlastní realizací několika dalších investičních akcí, které měly zkvalitnit stávající náročnou péči o dochované kulturní dědictví v péči muzea, dotklo se však pozitivně i provozního zázemí muzea. Ani přes tento pozitivní přínos se i v jubilejním roce 2005 muselo VMP potýkat s omezenými prostředky především na opravy a náročnou údržbu roubených památek lidového stavitelství a jejich dalšího uchování do budoucna.

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA A PERSONÁLNÍ AGENDA

Struktura VMP nezaznamenala oproti předchozímu roku žádných změn. Počet pracovníků muzea, určený MK ČR jako závazný ukazatel, byl 118 osob. Celkový počet přepočtených pracovních úvazků činil za uvedený rok 120.

Nejvýraznějšími personálními změnami prošel v průběhu roku 2005 Etnografický útvar. Výrazné personální proměny související jednak s generační výměnou, jednak s věkovou strukturou útvaru, znamenaly ztížení podmínek pro plnění stanovených úkolů. Na funkci kurátora sbírky řemesel a živností byl od 14. února přijat Mgr. Václav Michalička. V první polovině roku nastoupily mateřskou dovolenou vedoucí Oddělení péče o sbírky Mgr. Markéta Šimčíková, na jejíž post byl jmenován Jiří Petřek, DiS., a vedoucí Oddělení výzkumu a sbírkových fondů Mgr. Lenka Kučerová. Vedením tohoto oddělení byla pověřena Mgr. Lenka Ryšicová. Na uvolněné místo kurátora sbírky nábytku, umění a školství byl přijat Mgr. Michal Roček. V září 2005 nastoupila mateřskou dovolenou Bc. Denisa Hružková. Fond vybavení domácnosti, plastik, porcelánu, skla a dalších drobných kolekcí nebyl prozatím obsazen. Oddělení péče o sbírky z důvodů odchodu do starobního důchodu opustil Bohuslav Morávek a Eva Dobiášová. Nově byli proto přijati Mgr. Jana Koudelová, MgA. Dita Adamová a Leona Kelnerová.

30. dubna 2005 odešel do starobního důchodu jeden ze služebně nejdéle činných pracovníků VMP řidič Jan Slovák, jehož nahradil František Děcký. Technický útvar získal hned od 1. ledna 2005 nového pracovníka Oddělení údržby památek Františka Závorku. V průběhu druhé poloviny roku nahradil tesaře Libora Kaluse nový pracovník Josef Švec.

V souvislosti s odchodem do důchodu dlouholeté vedoucí průvodcovských služeb a hospodářské správy Ivany Jurčové (k 31. 12.) byla vykonáváním funkce vedoucí průvodců pověřena stávající pracovnice oddělení Ing. Eva Stolařová. Toto oddělení bylo v průběhu roku také posíleno o Evu Porubovou, dřívější pracovníci programového oddělení, která se vrátila z mateřské dovolené. Také v Oddělení ostrahy VMP došlo k výměně pracovníků – místo Petra Charváta byl do pracovního poměru přijat František Marek. Novou vedoucí propagačního oddělení, řízeného po několik měsíců předchozího roku přímo náměstkem pro provoz, byla 1. ledna 2005 jmenována Pavlína Křenková, DiS. Na sezónu byl také přeřazen na oddělení služeb návštěvníkům Ondřej Žalmánek a od 1. 10. 2005 byl přijat jako provozní údržbář Tomáš Růčka, který bude mimo sezónu pracovat jako údržbář, zatímco v letních měsících bude působit jako kovář v areálu MD.

Po dlouhé nemoci se na Ekonomické oddělení navrátila na svou původní funkci Milena Vomočilová.

Specifičnost provozu VMP, jehož hlavní návštěvnická sezóna spadá do několika letních měsíců a vánočního období, si už tradičně vyžaduje vedle zapojení stálých zaměstnanců také zajištění sezónních pracovníků na místa průvodců, pokladních a demonstrátorů, najímaných na krátkodobé pracovní smlouvy. Každoroční nábor sezónních průvodců a pracovníků vyžaduje vysoké

časové nároky, zvláště přihlédneme-li ke skutečnosti, že se pro optimální zajištění sezóny nedostává pracovníků v produktivním věku. Nejčastější délka pracovního poměru sezónních pracovníků v podobě pětiměsíčního úvazku nekoresponduje s požadavky ÚP k získání podpory v nezaměstnanosti. Studenti projevují zájem o brigádnickou činnost především pro měsíce červenec a srpen. Stálou skupinu ke spolupráci ochotných osob tak muzeum i nadále nalézá mezi důchodci, mnozí z nich mají navíc zkušenosti s provozem muzea z předešlých let.

Druhou, početně však již méně obsáhlou, skupinu externích spolupracovníků představují pamětníci, řemeslníci, znalci tradičních technologií a prací, kteří se spolupodílejí na obsahové náplni řady prezentačních programů ve všech areálech muzea. Především u některých demonstrátorů, ale také u těchto osob přibližujících tradiční rukodělnou výrobu, se však muzeum potýká se stálým úbytkem pamětníků, kteří bezprostředně zažili alespoň část z přibližované historické reality. S jejich úplným odchodem se bude muset VMP potýkat se stále naléhavější potřebou důkladného školení a získávání trvalejších spolupracovníků, ochotných spolupodílet se na prezentaci života minulých generací.

PORADNÍ ORGÁNY ŘEDITELE

Poslední rok svého funkčního období uzavřel Poradní sbor pro sbírkovou činnost, pracující v nezměněném složení od roku 2003. Během čtyř jednání projednával návrhy na zapsání předmětů, získaných do sbírek formou daru nebo na základě kupních smluv. Vedle drobnějších kolekcí doporučila obohatit sbírky o akvizice mimořádného kulturního významu (trojice obrazů - B. Jaroněk: Motiv ze Štramberka; A. a B. Jaroňkové: Rožnovský kostel; F. Podešva: Beskydská krajina; Obrazová kronika Aloise Bělunka a Rukopisná kronika „Doplňky o životě rožnovských Valachů“).

Vědecká rada během svého podzimního zasedání projednávala zásadní materiály připravené Etnografickým a Technickým útvarem související s dostavbou Valašské dědiny a Mlýnské doliny. Předložené návrhy na rozšíření těchto areálů o nové stavby (kovárna a zvonice z Horní Lidče, dům z Trojanovic čp. 14, dům z Ostravice čp. 8, hospodářské zázemí mlýna z Velkých Karlovic-Podřatého, Urbanův statek) schválila. Odsouhlasila také předloženou *Koncepci dokumentace a evidence hmotného a nehmotného kulturního dědictví v digitální podobě*, která stanoví principy i harmonogram prací souvisejících s postupně realizovanou digitalizací. Vědecká rada zároveň doporučila do dalšího jednání předložit sumarizační materiál k vývoji Dřevěného městečka s identifikací naplnění původního Jaroňkova záměru na podobu Valašského muzea v přírodě a odlišení pozdější zásahů.

K prvnímu jednání se sešla také Redakční rada sborníku *Museum vivum*, která bude odpovědná za koncepci odborné vydavatelské a ediční činnosti. Hlavním bodem prvního setkání se stalo připomínkování předložené struktury sborníku se specifikacemi jednotlivých oddílů.

Intenzivní činnost vyvíjela v průběhu roku Rada starších. Na svých zasedáních posoudila celkem 21 nominací osob kulturního dění Valaška na zápis do knižní podoby Valašského Slavína – Knihy paměti kraje. V průběhu roku 2005 byla proto zadána realizace prvních zápisů do této knihy, jejíž výtvarný návrh i vlastní zpracování provedla Marie Chlebovská.

Rada starších na svých jednáních projednala také dva návrhy na zřízení náhrobků na Valašském Slavíně. Uložení ostatků národohospodáře, poslance a významného pedagoga zemědělského školství Emanuela Vencla, doporučila realizovat v roce 2007, kdy uplyne 110 let od otevření Hospodářské školy v Rožnově p. R. Druhý návrh na uložení ostatků folkloristy Václava Bradáče Rada starších naopak nedoporučila, navrhla však, aby práce tohoto muže byla připomenuta formou zápisu do Knihy paměti kraje.

ETNOGRAFICKÝ ÚTVAR

VÝZKUMNÉ ÚKOLY

Dlouhodobé i krátkodobé výzkumné a dokumentační úkoly řešené Valašským muzeem v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm jsou v rámci odborných aktivit Etnografického útvaru zaměřeny především na shromáždění dokumentace k uceleným sbírkovým fondům, zvykoslovným příležitostem, tradičnímu způsobu zaměstnání obyvatel Valašska a Těšínska i dokladům lidové architektury ve sběrné oblasti muzea. Neopominutelným okruhem vědecko-výzkumných úkolů jsou vybraná témata z regionálních dějin a raná genealogie valašských rodů.

Shromážděné informace jsou využívány při doprovodných programech v rámci Valašského roku, demonstracích zemědělských a řemeslných činností, doplňování stávajících a budování nových expozic, k odborné publikační činnosti, tvorbě konferenčních příspěvků atd.

Z dlouhodobých výzkumných projektů pokračovaly v roce 2005 především *Dějiny městečka Rožnova p. R. a mikroregionu Rožnovska* (Mgr. Daniel Drápala, Ph.D.) a *Proměny tradičního oděvu v průběhu 18. - 20. století* (Mgr. Marie Brandstettrvá a Mgr. Lenka Ryšicová). Jejich výsledky budou sloužit jako výchozí materiál pro realizaci dvou připravovaných dlouhodobých expozic v objektu Sušáku. Zcela specifickým a časově náročným výzkumným projektem VMP je *Raná genealogie Valašska* (Mgr. Zdeněk Cvikl). V rámci tohoto dlouhodobého úkolu jsou průběžně doplňovány a digitalizovány genealogické databáze, využívané posléze v rámci Genealogického centra Valašska.

Podle stanoveného ročního plánu etnografického pracoviště byly realizovány také krátkodobé výzkumné úkoly, jejichž obsahová skladba souvisela jednak se zpracováním sbírkových fondů muzea, jednak se shromážděním dostatečného množství informací využitelných při sbírkotvorné, výstavní i prezentační činnosti muzea. Některé úkoly postoupily v roce 2005 do závěrečné fáze řešení a výsledky byly již částečně prezentovány, nebo tak bude učiněno v průběhu roku 2006.

Na zpracování sbírkových fondů a shromáždění doplňkových informací byly zaměřeny výzkumné úkoly, z nichž část přešla z minulého období:

- *Dílny rožnovských malíren porcelánu* – Bc. Denisa Hružková, výstup v podobě publikace *Rožnovský malovaný porcelán – Rožnov pod Radhoštěm 2005*, 72 stran;
- *Pozůstalost sourozenců Jaroňkových* (III. fáze) – Renata Prejdová, dílčí výstup v podobě studie *Bohumír Jaroňek - ze vzpomínek přátel* byl otištěn v rámci sborníku Valašského muzea v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm *Museum vivum 2005*;
- *Terénní dokumentace řemeslné a domácké výroby* - Mgr. Václav Michalička - shromážděné informace jsou využívány průběžně v rámci prezentačních programů VMP, na základě získaných informací o současné podobě řemeslné a domácké výroby byl na 3. 7. 2005 připraven program *Setkání valašských řemeslníků*;

- *Problematika starých krajových odrůd zemědělských plodin na Valašsku* - Mgr. Radoslav Vlk, Ph.D. – vedle odborných výstupů se podařilo prezentovat toto témat také na podzimní výstavě *Úroda z zahrad, polí a sadů aneb Valašský hortikomplex*;

- *Osobnosti Valašského Slavína* – Bc. Renata Prejdová – pro rok 2006 je připraven k publikování rukopis v podobě podrobného průvodce po Valašském Slavíně, přibližující životní osudy a dílo jednotlivých osobností;

- *Metylovičtí bičaři* – terénní i důkladný archivní výzkum k téměř zaniklé výrobní činnosti typické pro obec Metylovice realizoval Mgr. Václav Michalička;

- *Historie Růžencového bratrstva v Rožnově p. R.* - Mgr. Jana Tichá - poznatky budou jednak využity pro expozici *Městečko pod Radhoštěm*, jednak byly prezentovány v rámci konference Mezinárodní karpatologické komise pro lidové obyčeje v Buchlovicích v listopadu 2005;

- *Salašnictví na Valašsku* - grantový projekt z programu Vědy a vývoje, jehož řešitelem byl PhDr. Jaroslav Štika, CSc., byl v roce 2005 uzavřen.

- *Rekonstrukce tradiční technologie zpracování choroše* – odborní pracovníci Mgr. Václav Michalička, Mgr. Michal Roček, Jiří Petřek, DiS. realizovali technologicky náročnou rekonstrukci jedné ze zapomenutých tradičních technologií užívaných v minulosti na Moravském Valašsku k výrobě pokrývek hlavy.

Část výzkumných úkolů byla spojena s přípravou podkladových materiálů pro dostavbu areálů VMP:

- *Novější vrstva venkovských kováren na Valašsku* - Mgr. Václav Michalička

S praktickým naplněním vládní Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu souvisely další vědecko-výzkumné a dokumentační projekty, z nichž první dva byly podpořeny grantovými prostředky Odboru regionální a národnostní kultury MKČR z oblasti „Podpora tradiční lidové kultury“:

- *Uzlík vzorů bílé výšivky na Rožnovsku* - řešitelky Mgr. Marie Brandstetterová a PhDr. Jaroslava Zastávková – čtyřletý projekt zaměřený na dokumentaci výšivek ve sbírkách VMP a dalších muzejních institucí, pořízení obrazové a kresebné dokumentace dochovaných vzorů atd. byl završen v roce 2005 stejnojmennou publikací;

- *Zuberští metláři jako doklad přežívající podomácké výroby* řešitel Mgr. Daniel Drápala, Ph.D. – i tento čtyřletý projekt byl uzavřen v průběhu roku 2005 samostatnou publikací „... ani ta metla nedala hladem umřít' ...“ *Bříza a březové proutí v tradiční lidové kultuře* (108 stran) a stejnojmennou výstavou v prostorách Muzea Zubří (listopad 2005); k dalším realizovaným výstupům projektu lze připočítat webové stránky www.metlari.cz, případně úspěšnou nominaci Jiřího Ondřeje ze Zubří na udělení titulu Nositel tradice lidových řemesel pro oblast tradiční výroby březových metel;

- *Tradiční výroba kamenných brousků na Vsetínsku* – dokumentační projekt byl zaměřen na domácké zpracování pískovce v oblasti Vsetína, shromážděné poznatky byly využity pro sestavení nominace Jaroslava Sucháčka st. na titul Nositel tradice lidových řemesel.

AKVIZICE, EVIDENCE A INVENTARIZACE SBÍREK

K 31. 12. 2005 obsahoval sbírkový fond muzea 123 465 inventárních čísel. Roční přírůstek do všech tří podsbírek činil celkem 930 položek. Na nákup sbírek bylo vynaloženo celkem 666 565 Kč, z toho příspěvek MK ČR v rámci programu ISO/C (*Výkup kulturních památek a předmětů kulturní hodnoty mimořádného významu*) činil 152.000 Kč. Poskytnuté prostředky byly využity na zakoupení trojice výtvarných děl z první poloviny 20. století (B. Jaroněk: Motiv ze Štramberka; A. a B. Jaroňkové: Rožnovský kostel; F. Podešva: Beskydská krajina), archivní sbírku muzea rozhojnila Obrazová kronika Aloise Bělunka s četným zastoupením cenných obrazových materiálů a historických fotografií vztahujících se k regionu Rožnovska, a Rukopisná kronika „Doplňky o životě rožnovských Valachů“. Obrazová kronika a rukopis budou využity při přípravě stálé historicko-etnografické expozice o dějinách mikroregionu Rožnovska v rekonstruovaném objektu Sušáku.

Z větších kolekcí pořízených v roce 2005 do sbírkových fondů muzea lze zmínit pozůstalost po prvním řediteli VMP PhDr. Arnoštu Kubešovi (textilní sbírky, archivní materiál, knihy), vybavení a produkty domácnosti a živnostenské provozovny Stanislavy Jurajdové, inventář Halamíčkovy sedlářské dílny z Rožnova p. R. atd.

Sbírkový fond se podařilo rozšířit také díky štědrosti mnohých dárců. Do textilního fondu přispěli František Drápala, Irča Drápalová-Kulišťáková, Marta Klimková, Marie Salichová, Hana Šenkýřová, Jiřina Veselská, Jaroslava Gřondělová, Jan Slovák, Rudolf Olejník, Anna Skýpalová, Zdenka Vašková, Vlasta Forejtová a Eva Lukášová. O nábytek a předměty sloužící k vybavení domácnosti sbírky muzea rozšířili Stanislav Pluháček, Martin Halamíček, Jiří Valchař, Marie Lysáková a Eva Kubelková.

Kolekci řemesel a rukodělné výroby obohatil Bedřich Halata, Viktor Liberda, Vlastimila Luňáčková. Obsáhlou kolekci předmětů vztahujících se k Halamíčkově sedlářské a čalounické dílně v Rožnově p. R. přispěl Martin Halamíček. Paní Libuša Jaroňová darovala do sbírek předměty a malovaný porcelán vytvořený Václavem Jaroněm.

Tradičně každý rok darovali do muzejních sbírek svá díla (plastiky) i řezbáři zúčastňující se programu *Hejův nožík*. V roce 2005 k nim patřili: Jan Cvešper, Pavel Cyprian, Stanislav Gorný, Ivan Kozák, Jan Misiorz, Julius Smoček, Oldřich Unar. Soubor obrazů se rozrostl díky Miloši Šimurdovi a firmě ON Semiconductor, Czech Republic a.s. Fond zvykosloví obohatila svým darem Marie Brandstetrová, sbírku hraček Lýdia Teplíková, školní pomůcky Libuše Matochová, Pavel Mičunek a manželé Horákovi. Do archeologické sbírky přispěl Tomáš Fusek. Zemědělské sbírky se rozrostly díky daru Pavla Horáka a Zdeňka Vykopala. Svým darem do sbírek VMP přispěla i Římskokatolická farnost v Novém Hrozenkově.

Na základě stanoveného harmonogramu inventarizace sbírkových fondů, bylo v roce 2005 zrevidováno 6334 sbírkových předmětů (podskupiny: kloboučník, vývěsní štíty, šicí stroj, sedlář, čalouník, oradla, dlabané nádoby,

bedněné nádoby, fukary, zvonce, punčochy, cepy, síta, ženské spodní prádlo, pokrývka, vzorník, krajka, mřížka, dečka, čepec, stuha, vyvazovačka, krajka, tkanice, pokrývka).

PÉČE O SBÍRKOVÉ PŘEDMĚTY

Projektované nové konzervační pracoviště ve Frenštátě se ani v roce 2005 nepodařilo realizovat, konzervace sbírek proto i nadále probíhala z větší části ve stávající konzervační dílně v Rožnově pod Radhoštěm. Pouze část méně náročných a specifických úkonů byla prováděna v odloučeném konzervačním provozu ve Frenštátě p. R, který je postupně vybavován v rámci programu *ISO - Preventivní ochrana před nepříznivými vlivy* technologickým zařízením, využívajícím moderní metody péče o sbírkové předměty (mikrotryskáč zařízení Sandmaster; mikrobruska Schick; ostříkovač na principu „suché páry“ a kompresor). Úspěšně probíhal zkušební provoz komory pro plynování dusíkem pořízené do vybavení pracoviště v roce 2004.

V průběhu roku 2005 bylo ošetřeno celkem 2315 kusů sbírkových předmětů z akvizic, revizí stálých expozic a prezentačních programů VMP. V poslední třetině kalendářního roku proběhlo navíc ošetření obsáhlé kolekce části textilní sbírky muzea (celkem 10 500 položek), pro něž bylo využito metody mražení dle technologického postupu sestaveného pracovníky oddělené péče o sbírky. V návaznosti na tuto fázi bude v průběhu roku 2006 po následném mechanickém ošetření uložen tento textilní soubor do nového depozitárního pojezdového systému v Ústřední depozitáři ve Frenštátě p. R.

Instalací hliníkových fólií na okna jednotlivých depozitárních místností se podařilo upravit jejich mikroklima snížením RV. Ve spolupráci s firmou TWW byly provedeny zkušební nátěry penetračních prostředků za účelem monitoringu jejich odolnosti vůči agresivnímu vnějšímu prostředí.

Náročnému restaurování externími specialisty byly podrobeny čtyři velmi cenné předměty textilní sbírky (dva kusy rukávců k ženskému svátečnímu rožnovskému kroji, přední sukně – fěrtoch a soukenné papuče) a pískovcový pomník arcivévodě Františka Karla Habsburského z roku 1854. Finanční náklady na restaurování z větší části kryly dotace z programu ISO a všechny restaurované předměty budou využity v rámci stálých expozic v rekonstruovaném objektu Sušák.

Pokračovalo také průběžné stěhování dílčích sbírkových fondů (kloboučnická a dýmkařská dílna, textilní součástky) z nevyhovujících depozitářů. Předměty podrobené konzervačnímu zásahu byly následně ukládány do vyhrazených prostor v Ústřední depozitáři ve Frenštátě pod Radhoštěm. Z programu ISO se podařilo vybavit depozitář textilu č. I. pojezdovým regálovým systémem uzpůsobeným specifickým potřebám textilní sbírky muzea, která je jednou z největších svého druhu v ČR.

V závěru roku 2005 bylo provedeno dendrochronologické datování dřevěných konstrukčních prvků objektu Vaškovy hospody v areálu Dřevěného

městečka. Na základě analýzy shromážděných dat byla spolehlivě zjištěna nejstarší vrstva trámů, užitých v minulosti pro objekt Vaškovy hospody, do počátku 17. století. Celkem u devíti prvků byla identifikována těžba zdrojového dřeva v zimním období 1615-1616. Jedná se o soubor vysoce homogenní, dřevo tudíž pocházelo z téhož lesa. Další dochované datace z údobí po roce 1621 a 1779 dokládají průběžné stavební zásahy a opravy v objektu v následujících staletích. Nejmladší vrstvu dřevěných prvků představuje těžba v zimním období 1927-1928, kdy bylo káceno dřevo, posléze užitě pro nahrazení vážně poškozených a narušených stavebních prvků v rámci transferu objektu z původního umístění na rožnovském náměstí do parku Hájnice. Získaná data tedy jednoznačně dokládají, že Vaškova hospoda je nejstarší památka, uchovávaná v areálech Valašského muzea v přírodě. Přestože bude zapotřebí tento prvotní průzkum doplnit návaznými a podrobnými kroky dokumentační i výzkumné povahy, již nyní představuje objekt Vaškovy hospody cenný kulturní artefakt, vyžadující velmi citlivý přístup pro jeho uchování dalším generacím.

VYUŽITÍ SBÍRKOVÝCH FONDŮ

V průběhu roku se ve VMP uskutečnilo celkem 470 badatelských návštěv. Nemalý podíl na tomto čísle představují studenti vysokých škol a univerzit (především Ústavu evropské etnologie FF MU v Brně a Katedry historie a muzeologie PFF SU v Opavě, ale také univerzit v Ostravě, Olomouci, Praze, Plzni).

Studenti etnologie a muzeologie z Brna a Opavy absolvují ve VMP nejen své odborné praxe, ale za konzultací s odbornými pracovníky a s využitím sbírek VMP připravují také své seminární, bakalářské a magisterské práce.

Neměnný zůstává vysoký zájem o dokumentační fondy muzea - zvl. zdejší sbírky fotografií a starých pohlednic, využívaných pro odborné i populárně-naučné knihy, publicistické texty i webové prezentace. Vzhledem k výraznému posunu ve zpracovanosti sbírek zrušeného Ústředí lidové umělecké výroby stoupá četnost badatelských návštěv tohoto fondu. Z dalších témat byl zájem zaznamenán též o umělecko-historické sbírky muzea, kolekci malovaného porcelánu, zemědělského nářadí a hospodářského inventáře apod.

Již mnoho let se VMP stává také institucí, na níž se obracejí za účelem konzultací novináři, publicisté, kronikáři a místní vlastivědní pracovníci i běžní zájemci o lidovou kulturu, dějiny regionu atd. V průběhu celého roku jim jednotliví pracovníci muzea poskytují náležitě informace a snaží se jim v jejich aktivitách pomoci odbornými radami.

Valašské muzeum v přírodě díky rozmanitosti svých sbírkových fondů je velmi často oslovováno jinými muzejními institucemi se žádostmi o zápůjčku sbírkových předmětů pro potřeby externích výstavních akcí. V roce 2005 bylo pro tyto účely zapůjčeno celkem 282 předmětů v níže uvedených muzeích a galeriích:

- Černé řemeslo aneb není muž nad kováře (Masarykovo muzeum v Hodoníně)

- Dřevěné kostely na Moravě a ve Slezsku (Muzeum Beskyd ve Frýdku-Místku)
- Krajináři Valašska (Muzeum regionu Valašsko ve Vsetíně)
- Z díla K. Solaříka (Galerie Librex v Ostravě)
- Příběh české tištěné bible (Muzeum regionu Valašsko ve Vsetíně)
- Hliněná krása (Muzeum regionu Valašsko ve Vsetíně)
- Stříbrné krojové šperky Těšínského Slezska (Muzeum Beskyd ve Frýdku-Místku)

KNIHOVNA

Knihovna VMP setrvala i v roce 2005 v provizorních nevyhovujících podmínkách, které omezovaly adekvátní využití obsáhlého knihovního fondu ze strany pracovníků muzea i badatelské veřejnosti (celkem registrováno 43 externích a 29 interních badatelů). Klesl proto počet studijních návštěv a naopak narostly externí výpůjčky (celkem 1977). Významnou položku činnosti knihovny VMP představují odborné rešerše k nejrůznějším tématům z oblasti lidové kultury, regionální historie, literatury, umění, tradičních technologií atd.

I přes prostorové omezení provozu knihovny se dařilo úspěšně doplňovat knižní fond o nové přírůstky (z oblasti etnografik, regionální historie a beletrie, historie a kulturní historie, jazykovědy, tradičního zemědělství atd.). Roční přírůstek tak činil celkem 450 publikací a 59 AV medií.

Počítačová evidence knihovního fondu byla v průběhu roku převedena ze zastaralého MS DOS systému LANius do Windows systému Clavius.

FOTODOKUMENTACE

V průběhu roku bylo pořízeno 1785 negativů sbírkových předmětů. Soustavná fotografická dokumentace byla prováděna nejen v terénu (celkem 611 snímků), ale také činnosti VMP (2335 snímků z pořadů muzea, stavebních akcí, pro potřeby publikování, pohlednice, kalendář atd.). Celkem bylo za rok 2005 zhotoveno 4936 černobílých fotografií a 3071 barevných fotografií, uložených ve fotoarchivu muzea.

V druhé polovině roku se podařilo zakoupit pro potřeby fotoarchivu kvalitní skener SUPER COOLSCAN 500 ED s optickým rozlišením 4000 dpi a 16bitovým A/D převodníkem, umožňující skenování z negativů. V rámci schválené koncepce digitalizace doporučila Vědecká rada VMP i nadále využívat pro dokumentační fotografie jako nosné médium černobílý film, u něhož je prokázána dlouhodobá uchovatelnost.

Díky kvalitnímu vybavení fotoateliéru v rámci pracoviště ISO ve Frenštátě pod Radhoštěm nebylo nutné, jako v předchozích letech, provádět transfer sbírkových předmětů ukládaných do depozitáře ve Frenštátě p. R. na fotografické pracoviště v Rožnově pod Radhoštěm a fotodokumentace tak mohla být pořízena přímo na místě.

Snímky z fotoarchivu VMP byly v průběhu roku prezentovány nejen v rámci reprezentativní publikace k 80. výročí muzea, ale také prostřednictvím nástěnného kalendáře Pustevny 2005, případně dalších tiskovin a propagačních materiálů muzea i externích subjektů.

GENEALOGICKÉ CENTRUM VALAŠSKA

Činnost Genealogického centra Valašska (GVC) kontinuálně navázala na aktivity předcházejících let. Specifičnost informací získávaných na základě archivních rešerší a sekundárního dohledávání chybějících údajů je spojena s vysokou časovou náročností prací GCV. Jistým omezujícím faktorem je nezbytná potřeba průběžného doplňování stávající databáze studiem archivního materiálu deponovaného v Zemském archivu v Opavě a Moravském zemském archivu v Brně. Z těchto důvodů se v průběhu roku důkladně zpracovávaly obce Hovězí a Halenkov, obsáhlý soubor 1088 excerpce z matričních materiálů byl pořízen k farnosti Rožnov.

Pozornost se také soustředila na revizi rodných listů a jejich následné počítačové zpracování. Celkem bylo zrevidováno 10799 rodných listů, včetně doplnění údajů do jmenného rejstříku rodných listů v elektronické databázi. Bylo vloženo 2884 nových vět do PC.

Provozní doba GVC byla pro veřejnost stanovena na každou lichou sobotu v kalendářním měsíci. Služeb GCV dle časových možností (konzultace a poradenská činnost) využilo v roce 2005 celkem 63 badatelů. Bylo zpracováno celkem 17 genealogických rešerší. Stoupá také počet odborných dotazů a konzultací prostřednictvím e-mailové pošty.

Vedle své hlavní činnosti se 6. července 2005 spolupodílelo GVC také na realizaci jedné části programu Dny Texasu na Valašsku, v jejichž rámci připravilo odborný genealogický seminář pro krajany, kteří jeví nebývalý zájem o pátrání po vlastních rodových kořenech.

PREZENTACE

PUBLIKAČNÍ ČINNOST A PROPAGACE

Tradiční položkou prezentace tradiční lidové kultury ve Valašském muzeu v přírodě se i v roce 2005 staly tzv. doprovodné texty a letáky (celkem 7 400 ks), vydávané u příležitosti některých zvykoslovných, řemeslných a zemědělských pořadů (Masopust, Velikonoce na Valašsku, Velký redyk, Hejův nožík, Anenská pouť, Vánoce na dědině). Vedle podrobného programu přináší základní informace k prezentovaným tématům, nedílnou součástí je také nápaditá grafika těchto drobných tiskovin.

Mimořádně úspěšný byl jubilejní rok 2005 v oblasti knižní publikační činnosti. Valašské muzeum v přírodě v jeho průběhu vydalo celkem sedm knižních titulů.

K 80. výročí zpřístupnění Valašského muzea v přírodě veřejnosti byla připravena reprezentativní publikace Jiřiny Veselské *Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm 1925 – 2005*. Je skromným poděkováním všem, pro něž bylo a je Valašské muzeum v přírodě radostí, posláním i údělem. Kniha nabízí nejen ohlédnutí za osmi desítkami let existence muzea, ale umožní také nahlédnout do „muzejní kuchyně“. Jejím prostřednictvím lze slovem i obrazem sledovat dlouhou cestu předmětů, dotýkaných generacemi, z jejich původního místa do muzea, kde je obdivují stovky a tisíce návštěvníků. Přináší zároveň desítky snímků z jednotlivých částí muzea, doprovodných akcí a programů, které se zde odehrávají v průběhu celého roku.

Druhým svazkem nazvaným *Rolnický chov ovcí a koz* pokračovala edice souborného agrárně-etnografického díla doc. Ludvíka Kunze *Rolnictví na východní Moravě od baroka do II. světové války*. Slavnostní představení knihy, která přináší cenné poznatky shromážděné v terénu v poslední fázi existence tradičního venkovského chovu ovcí a koz, proběhlo jen několik dní před úmrtím autora. Kniha se tak stala poslední publikací vydanou za života doc. L. Kunze.

Šedesáté výročí osvobození od nacistické nadvlády si Valašské muzeum v přírodě připomenulo prostřednictvím další vydané publikace: *42 hodin. Jak jsme prožívali osvobození v květnu 1945*, která přináší autentická dobová svědectví více než šedesáti obyvatel rožnovského regionu o událostech spojených s osvobozením města v květnu 1945. V prvních poválečných týdnech je shromáždil a zpracoval vlastivědný pracovník Miloš Kulišťák. Spoluvydavatelem knihy se stalo Město Rožnov pod Radhoštěm, na vydání přispěl také Zlínský kraj.

Knižní podobu získaly výstupy dvojice grantových projektů řešených za finančního přispění Odboru regionální a národnostní kultury MKČR. Publikace *Uzlík vzorů bílé vyšivky z Rožnovska* autorem M. Brandstetrové a J. Zastávkové přibližuje tradici bílého vyšívání na Rožnovsku. Přináší základní informace o historii bílé vyšivky, technologii i jednotlivých vyšíváčkách, opomenuto není ani její praktické využití (přináší kolekci překreslených předloh využitelných pro dnešní vyšíváčky). Tradici domácího zpracování březového proutí se věnuje

druhá publikace Daniela Drápaly „... ani ta metla nedala hladem umřít ...“ *Bříza a březové proutí v tradiční lidové kultuře* (vydáno ve spolupráci s Městem Zubří).

Historii více než sto let trvající tradice malovaného porcelánu v Rožnově pod Radhoštěm od Aloise Jaroňka, přes Karla Solaříka, Leo Matějku až po Václava Jaroně přibližuje publikace Denisy Hružkové *Rožnovský malovaný porcelán*. Její vznik souvisí s několikaletým výzkumně-dokumentačním úkolem řešeným Etnografickým útvarem, mapujícím rožnovské malírny porcelánu, vč. analýzy zastoupení jejich produkce ve sbírkách Valašského muzea v přírodě.

Publikační aktivity muzea uzavřela v závěru roku biografie pravoslavného kněze ThDr. Vladimíra Petřeka *Zlato se čistí v ohni* zpracovaná V. Šustkem. Publikace byla za finančního přispění Zlínského kraje vydána u příležitosti odhalení symbolického náhrobku V. Petřeka na Valašském Slavíně.

Rekonstruovaný soubor Jurkovičových turistických útulen na Pustevnách představil nástěnný kalendář *Pustevny 2006*, pro nějž byly využity nejen fotografie současného stavu, ale i historické obrazové doklady ze sbírek muzea. Kalendář se tak stal dalším článkem v sérii nástěnných kalendářů VMP, symbolicky vydávaných od počátku 21. století a prezentujících zajímavé sbírkové kolekce i areály muzea.

Bohatá programová nabídka VMP v průběhu celého roku si vyžaduje velmi intenzivní propagaci. Účinným nástrojem předávání informací se již tradičně staly webové stránky muzea www.vmp.cz, přibližující nejen areály muzea, vč. provozních záležitostí, ale také podrobné informace o jednotlivých programech, službách nabízených VMP, publikační činnosti atd. Neméně bohatá je také tištěná produkce propagačního materiálu. Programový leták Valašský rok byl vydán v celkovém nákladu 7 000 kusů, k propagaci jednotlivých akcí však sloužilo i více než pět tisíc plakátů (zpravidla ve formátu A2), 800 kusů pozvánek a 21 000 letáků různého druhu.

EXPOZICE A VÝSTAVY

Jubilejní rok 2005 přinesl mimo jiné také rozšíření expoziční nabídky muzea. Na počátku hlavní návštěvnické sezóny byly v květnu 2005 otevřeny u příležitosti Mezinárodního dne muzeí a Slavnostního zasedání k 80. výročí otevření Valašského muzea v přírodě nové expozice *palírny z Lačnova a kuželny* v areálu Dřevěného městečka. Na budování první uvedené expozice přispěla firma Rudolf Jelínek z Vizovic. Přibližuje technologii venkovské palírny s jednou destilaturou z prvních desetiletí 20. století. *Kuželně* byla v rámci rekonstrukce navržena její původní podoba. Vybavení je navíc uzpůsobeno k provozování tradiční hry v kuželky, kterou si může za stanovený poplatek zahrát kdokoli z návštěvníků.

Prohlídková trasa Mlýnské doliny byla obohacena o objekt vozovny z Ostravice s expozicí dopravní techniky na východní Moravě v 19. a první polovině 20. století, která obsahuje více než dvacet 20 rozměrných sbírkových předmětů. Pro návštěvníky byla expozice zpřístupněna v květnu 2005.

V průběhu první poloviny kalendářního roku probíhala rekonstrukce interiéru kostela svaté Anny v Dřevěném městečku. Původní expozice byla již v roce 2004 demontována, sbírkové předměty ošetřeny a ty, které již neměly být při nové instalaci použity, byly uloženy do depozitářů. Zároveň byl konzervačním zásahům podroben soubor předmětů, kterými byla instalace nově obohacena. V průběhu rekonstrukce byl vymalován strop podle původních kresebných návrhů z 30. let 20. století dopracovaných architektem J. Palackým, pořízeny kopie původních kostelních lavic a vybudován nový hlavní oltář, pro nějž zhotovila obraz svaté Anny dle předlohy ze sbírek Muzea Beskyd ve Frýdku-Místku Marie Chlebovská.

Nově byla také provedena nosná stolice pro zvon Panna Maria o hmotnosti 150 kg, který byl zhotoven ve zvonařské dílně Josefa Tkadlece. Zvon byl slavnostně posvěcen během Anenské pouti při mši svaté ve farním kostele Všech svatých v Rožnově pod Radhoštěm. Slavnostního znovuotevření s požehnáním nového oltáře i celého kostela opatem augustiniánského kláštera na Starém Brně Evženem Martincem proběhlo v rámci Anenské pouti 24. července 2005. Nový zvon Panna Maria byl v průběhu poutě zavěšen do zvonice kostela a od té chvíle pravidelně zvoní poledne a večerní klekání.

Krátkodobé výstavní akce připravené odbornými pracovníky muzea se uskutečnily v převážné míře mimo Valašské muzeum v přírodě, případně v provizorních a pro výstavy nevhodných prostorách.

V souvislosti v celorepublikovými oslavami 60. výročí osvobození Československa se Valašské muzeum v přírodě společně spolupodílelo s Městem Rožnov pod Radhoštěm a Městskou kulturní agenturou v Rožnově pod Radhoštěm na výstavní akci *Osvobození Rožnova pod Radhoštěm ve fotografii*. Výstava využívající fotoarchiv muzea se uskutečnila v měsících dubnu a květnu v Galerii na radnici (budova Městského úřadu, Masarykovo náměstí 128 - 129, Rožnov pod Radhoštěm).

U příležitosti 80. výročí založení Valašského muzea v přírodě proběhla v měsících květnu až červenci (opět v prostorách Galerie na radnici) výstava *Plakáty v dějinách Valašského muzea v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm*. Vystavené plakáty z rozpětí let 1925-2004 přiblížily bohatou škálu propagačních plakátů muzea z jeho různých historických údobí. Vedle prezentace vlastní výtvarné stránky a grafických technik představily i proměny a bohatou programovou nabídku muzea.

Od měsíce října do konce kalendářního roku byla zpřístupněna výstava *Při Betlémě na salaši* – ve výstavních prostorách Městského muzea a galerie v Břeclavi. Přiblížila zvykoslovné příležitosti i běžné domácí a rukodělné činnosti, které se odvíjely na valašských usedlostech od sklonku podzimu až závěru vánočního času.

Jako jeden z výstupů grantového projektu ORNK MKČR byla v listopadu otevřena výstava „... ani ta metla nedala hladem umřít...“ s podtitulem *Bříza a březové proutí v tradiční lidové kultuře*. Spoluorganizátorem výstavy se stalo

Město Zubří a Muzeum Zubří, v jehož prostorách byla výstava realizována.

V zahraničí byla realizována pouze jediná výstava využívající bohatě strukturovanou kolekci historických pohlednic *Rožnov na starých pohlednicích*. Výstava byla v měsíci květnu otevřena v partnerském muzeu - Muzeum Šremskie ve Šremu.

Pouze tři výstavní akce se uskutečnily přímo v areálech Valašského muzea v přírodě. Na počátek hlavní návštěvnické sezóny byla zpřístupněna dlouhodobá výstava v objektu Panské sýpky z Horní Suché s názvem *Poznávejte s námi zmizelý svět*. Tradiční krajové odrůdy zemědělských plodin pěstovaných ve sběrné oblasti muzea představila v měsících říjnu a listopadu podzimní výstava *Úroda z polí, zahrad a sadů aneb Valašský hortikomplex*. Ve spolupráci se základní organizací Liliu Brno byla v červenci realizována výstava *Nejkrásnější lilie z celého světa*.

Spíše doplňkovou povahu měly některé drobnější výstavy - prezentace v rámci programů Valašského roku (Lázeňská neděle, Putování po Valašsku, obrazy Toma Bessona v rámci Dnů Texasu na Valašsku, proměny různých způsobů přípravy a zdobení svátečních vánočních stolů).

Zcela specifický charakter vycházející z prostředí muzea v přírodě má pravidelné doplňování a ožívování stálých expozic ve všech třech areálech muzea o doplňkové instalace související většinou se zvykoslovným kalendářním cyklem (Masopust, Velikonoce, Vánoce), případně v souvislosti s přípravou některých programů Valašského roku (Anenská pouť, Lázeňská neděle atd.)

KONFERENCE

Osm desítek let trvajících nepřetržitá zkušenost s prezentací tradiční lidové kultury ve specifickém prostředí muzea v přírodě se stalo příležitostí k realizaci mezinárodní vědecké konference na téma *Prezentace folklóru a zvykosloví v muzeích v přírodě*. Proběhla ve dnech 7. a 8. září 2005 a na přípravě se spolupodíleli také Evropský svaz muzeí v přírodě a Český výbor ICOM.

Program konference byl rozvržen do několika tématicky profilovaných konferenčních bloků s úvodními teoreticky zaměřenými příspěvky, na něž navázalo představení praktických zkušeností jednotlivých zúčastněných muzeí i názorná ukázka prezentace zvykoslovného a folklorního materiálu v areálu Dřevěného městečka.

Dvoudenní jednání umožnilo nejen formulaci obecnějších tezí nad posláním muzeí v přírodě v oblasti prezentace duchovní a sociální kultury, ale i rozvinutí diskuse nad vlastními zkušenostmi jednotlivých domácích i zahraničních (Polsko, Slovensko, Maďarsko a Bulharsko) účastníků. Vzájemnou výměnou těchto poznatků se do budoucna jistě mohou stát cennými podněty pro další směřování muzejní prezentace prvků zvykosloví a folklóru nejen v České republice, ale i v zahraničí.

PROGRAMY

Kulaté výročí otevření VMP bylo podnětem pro tvorbu pestré programové skladby Jubilejního Valašského roku 2005, v jehož rámci se objevily pořady nejen tradiční a návštěvníky každoročně vyžadované, ale i akce zcela nové či programy, které se v nabídce pořadů VMP vyskytují s větším časovým odstupem. Tématická skladba programů byla koncipována tak, aby nabídla co největší spektrum i různorodé programové formáty, přibližující všechny projevy tradiční lidové kultury hmotné, duchovní i sociální.

Zajištění příprav a realizace programů se trvale věnovalo ve spolupráci s ostatními organizačními jednotkami Produkční a programové oddělení pod vedením PhDr. Radka Hasalíka, vybrané typy pořadů režijně připravili pracovníci Etnografického a Technického útvaru (opět v kooperaci s útvarem provozním).

Nejvýznamnější inovací Valašského roku 2005 byl sedmidílný programový cyklus *Putování po Valašsku*. V jeho rámci se představily všechny regiony Valašska. Motiv pro přípravu tohoto projektu vychází již ze samotného poslání VMP prezentovat tradiční lidovou kulturu západokarpatského regionu. Již Valašský rok 1925, jehož prostřednictvím se otevřely brány VMP veřejnosti, se snažil představit především specifika a jedinečnost kulturního odkazu Moravského Valašska. Proto byl pro rok 2005, jako jeden z důkladů cíleného a zodpovědného naplňování myšlenky původních zakladatelů muzea, připraven projekt *Putování po Valašsku*. Záštitu nad jednotlivými programy převzaly představitelé obcí a měst jednotlivých subregionů, které se také výraznou měrou spolupodílely na zajištění obsahové stránky programů (folklórní vystoupení, ukázky tradičních prací, ale i propagace jednotlivých lokalit z hlediska cestovního ruchu). Ohlas mezi návštěvníky i představiteli kraje, mikroregionů a jednotlivých obcí stály u rozhodnutí, že i v roce 2006 bude tento programový cyklus součástí Valašského roku.

Stejně jako měl seriál *Putování po Valašsku* přiblížit pestrost lidové kultury i současného života celého valašského regionu, tak i další trojice programů Valašského roku 2005 měla zase blížeji představit tři areály VMP (všechny tři akce spojoval společný název: *Muzeum se představuje*). V polovině května otevřel tento malý cyklus *Velký redyk* na Valašské dědině, v červenci na ni navázala *Lázeňská neděle* v Dřevěném městečku a vše uzavřel srpnový galaprogram věnovaný Mlýnské dolině *Dřevo – odkaz našich předků*.

Již tradičně hostilo VMP čtveřici významných festivalů prezentujících rozmanité stránky tradiční kultury České republiky, ale i některých evropských i mimoevropských zemí, včetně našich krajanů. V červnu se tak již po třinácté konal armádní festival *Rožnovská Valaška*, od 1. do 3. července probíhaly *Rožnovské slavnosti*, které se svou obsahovou skladbou (programovým ředitelem byl jmenován ing. Petr Dobrovolný) cíleně hlásily k Valašskému roku 1925. Na sklonek července byla připravena *Romská píseň* a čtveřici festivalů posléze v srpnu uzavřel sedmý ročník *Jánošíkova dukátu*.

Vysokou návštěvnost si po léta udržují pořady vycházející ze

zvykoslovného kalendáře – ať již je to *Masopust, Velikonoce na Valašsku* (třídenní komponovaný pořad) či do rozsahu i největšího nasazení pracovníků VMP *Vánoce na Valašsku*. Již tradičně vychází část programů z povahy sbírkových fondů jednotlivých odborných pracovníků (*Velký redyk; Hejův nožík; Lázeňská neděle; Ohlasy Etnofilmu*), což umožňuje propojit složku odbornou s popularizační. Jiné pořady souvisejí s ostatními odbornými a dokumentačními aktivitami, grantovými projekty a dalšími úkoly řešenými např. Etnografickým útvarem (*Setkání tradičních valašských řemeslníků; Vánoce na dědině* atd.). S ohlasem mezi návštěvníky se ovšem setkaly i další tradiční pořady – např. *Pekařská sobota, Den řemesel a setkání kovářů, Ve znamení ryb*.

Příležitost k přiblížení významných okamžiků v lidském životě (narození, svatba a smrt) v reálném prostředí objektů Dřevěného městečka přinesl pořad *Oděv v práci, radosti a smutku*. Vazby texaských krajanů na starou vlast přiblížily třídenní *Dny Texasu na Valašsku*, které zahrnovaly také prezentaci Brna coby partnerského města Dallasu. Po pětileté přestávce byla opět připravena *Lázeňská neděle*, jejíž hosty přivezl do Rožnova speciálně vypravený parní vlak. Návštěvníci se stejně jako lázeňští hosté před 100, 150 lety mohli procházet po lázeňských stezkách, vyzkoušet blahodárné účinky žinčice, okusit speciality místních kaváren a cukráren. Ačkoli příprava, především oděvních součástí, je u podobného typu programu velmi náročná, mezi návštěvníky se setkal s velmi příznivými ohlasy.

K jednomu z vrcholů programové nabídky Valašského roku 2005 bezesporu náležela Jubilejní Anenská pouť, konaná v roce 60. výročí posvěcení kostela svaté Anny. V uplynulých letech znovu obnovená tradice krojových procesí se stala pevnou součástí nejen Valašského roku, ale i náboženského života obyvatel Rožnova i přilehlého okolí. Početný zástup poutníků, krojovaných i v běžném svátečním oděvu, již několik let putuje od farního kostela Všech svatých do Dřevěného městečka a jejich počty rok od roku stoupají. Jubilejní pouť se však od těch předchozích přece jen v něčem lišila. Symbolicky otevřela novou kapitolu v dějinách muzejního kostela svaté Anny. Opat Evžen Martinec v jejím průběhu požehnal rekonstruovanému svatostánku i novému oltáři svaté Anny. Se svolením olomouckého arcibiskupství je možné od této chvíle využívat kostel svaté Anny k příležitostným bohoslužbám. Během roku 2005 byly tak slouženy již čtyři mše svaté – 26. července na svátek svaté Anny, 26. srpna na svátek posvěcení chrámu, 2. listopadu za zemřelé, jejichž ostatky odpočívají na Valašském Slavíně, a konečně vánoční mše svatá dne 29. prosince 2005.

K novinkám náležel také program *Jak se dříve* zaměřený na školní mládež. Je dokladem cílené snahy VMP o intenzivní spolupráci se školami. Rozhojnil přitom stávající formáty dětských pořadů (*Slabikář devatera řemesel, Mikulášský podvečer, Vánoce na dědině*), které si získaly již v minulých letech velkou oblibu.

Část programů se podařilo realizovat ve spolupráci s Valašským muzejním a národopisným spolkem (*Oděv v práci radosti a smutku, Anenská pouť, Jak se dříve, Mikulášský podvečer, Vánoce na Valašsku*).

TECHNICKÝ ÚTVAR

Jubilejní rok 2005 přinesl Technickému útvaru řadu naléhavých úkolů, v nichž se promítala nejen potřeba průběžných stavebních zásahů a oprav, ale také završení náročných rekonstrukčních prací na několika objektech VMP, nemalou důležitostí se ovšem vyznačovala i stavebně technická dokumentace včetně využití archivu, a účast ve správním a povolovacím řízení staveb, které byly součástí náročné přípravy projektu *Muzeum v přírodě a lidová kultura v nových formách prezentace kulturního dědictví*.

INVESTIČNÍ A STAVEBNĚ REKONSTRUKČNÍ PRÁCE

Rok 2005 lze z hlediska stavebních a investičních akcí považovat za velmi úspěšný. Stejně jako v předchozích letech se největší investiční akcí VMP stala rekonstrukce objektu *Sušák*, která dospěla do svého závěrečného stadia. Stavební práce prováděla dodavatelská firma Zlínstav Zlín, a.s. jako generální dodavatel stavby. Celkem bylo proinvestováno 8 mil. Kč, další 3 mil. Kč byly určeny na vybavení interiérů (pokladní boxy a šatny pro návštěvníky, šatny zaměstnanců, bufet a prodejnu suvenýrů, kanceláře a ateliér v oddělení propagace, částečně osvětlení interiéru továrními světly a výstavním mobiliářem; proveden byl též vnitřní informační systém pro návštěvníky). Finanční prostředky se již nedostávaly na dokončení přístupového pokladního systému (turnikety a s tím související stavby), velmi obtížně řešitelným problémem se jeví odkoupení vodního náhonu, který úplně přiléhá k Sušáku. Veškerá dosavadní jednání s jeho majitelem na odprodej VMP byla doposud bezúspěšná. 13. prosince 2005 přesto proběhla kolaudace objektu, který bude v průběhu roku 2006 postupně předáván k využívání.

Za finančního přispění Ministerstva kultury ČR se podařily dokončit další investiční akce:

- *Rekonstrukce fasády Herličkovy vily* - administrativní budovy ředitelství VMP podle návrhů akademického architekta Jana Palackého, který při realizaci architektonického ztvárnění vycházel z dochované projektové dokumentace. Dokončená fasáda se jistě stala zajímavým zpestřením historické rožnovské architektury z přelomu 19. a 20. století.
- *Jůvův dům* – prošel kompletní rekonstrukcí, po jejímž ukončení a následném vybavení interiérů bude sloužit jako knihovna s badatelnou, přístupnou nejen odborným pracovníkům, ale také (po připojení na internet a zapojení do celorepublikové vyhledávací databáze knihoven) široké veřejnosti. Rekonstrukce Jůvova domu umožní VMP zprostředkovat informačních zdroje obsažené v knihovním fondu i databázových souborech veřejnosti na odpovídající úrovni, ve vhodných prostorách, s náležitým vybavením a servisem a odpovídající kvalitě. Stavební úpravy (vnitřní dispozice) byly provedeny tak, aby objekt splňoval podmínky pro zřízení bezbariérového badatelského pracoviště, ale také požadavky pracovního prostředí odborných pracovníků i s hygienickým zázemím. Přízemí objektu bylo vybaveno posuvným regálovým systémem určeným pro deponování knihovního fondu VMP, bezbariérová badatelna, depo, sociální zařízení a úklidová místnost. V patře bude zpřístupněna hlavní

badatelna, bude zde také depozitář AV medií. Podkroví je určeno pro kancelářské prostory muzejní administrativy.

- *Rekonstrukce hospody Na posledním groši* – v souvislosti se stálými průsaky spodních a povrchových vod do suterénu objektu hrozilo, že dojde ke statickému narušení stavby. Na stěnách a podlaze se začínaly tvořit plísňe, jejichž výskyt zabraňoval odpovídajícímu využití prostorů. Během rekonstrukce byly provedeny kompletní hydroizolační sanační práce ve všech sklepních místnostech, nové svislé izolace, osazeny nové plastové dvorky, stěrkové izolace podlah a vodorovné hydroizolace zdiva. Byly vyměněny všechny obklady a dlažby.
- *Zastřešení depozitních hal I. a II.* - původní řešení rovné střešní konstrukce se v náročných klimatických podmínkách podhorské oblasti neosvědčilo, docházelo proto k častému zatékání, což zároveň způsobovalo i kolísání vlhkosti mikroklimatu depozitářů. Případné dlouhodobé neřešení tohoto problému by vedlo nevratnému poškození deponovaných sbírkových předmětů. Zastřešení hal sedlovou střechou ve sklonu 12-15° a instalace nových střešních okapů a svodů vedlo z větší části k výraznějšímu zlepšení mikroklimatických poměrů uvnitř stavby, do budoucna však bude zapotřebí řešit potřebu izolace stavby s možností alespoň částečného temperování, odstranila by se tak poměrně vysoká amplituda teplot.
- *Oplocení areálu Valašské dědiny* - areál Valašské dědiny byl již před mnoha lety oplocen drátěným pletivem, v mnoha místech vážně poškozeným. Docházelo tak často k nežádoucím vstupům cizích osob na pozemek VMP. Proto bylo přistoupeno k obnově oplocení zadní části Valašské dědiny v délce 700 m. Ve svahovitém terénu bylo provedeno formou pozinkovaných Kari sítí na nosné sloupky a v ostatních částech byl realizován parkánový plot ve výšce 1,8 m. V oplocení byly provedeny tři přístupové brány pro možnost přibližování dřeva z lesa a vjezd na pole.

Havarijní fond Ministerstva ČR poskytl v průběhu roku 2005 finanční prostředky na sanaci mimořádných investičních akcí, které neočekávaně vyvstaly:

- *Oprava střešního pláště, zateplení a oprava fasády Wilkova domu* – statické narušení krovů, poničení tepelné izolace a následně opadávání fasády na veřejnou komunikaci si vyžádaly neodkladné stavební zásahy. Dožilá azbestocementová krytina byla nahrazena falcovaným měděným plechem, byly vyměněny poškozené prvky krovu a tepelné izolace. Pro zlepšení provozu budovy se podařilo provést osazení topných vyhřívacích těles do okapů, svodů a na zachytávače sněhu. Tím došlo k zabránění možností ohrožení bezpečnosti procházejících chodců při opadávání rampouchů, které také ničily okapy svým zatížením.
- *Oprava požární nádrže a rozvodů požární vody pro horní tlakové pásmo Valašské dědiny* - potřeba dostatečného zajištění jednoho z areálů VMP pro případ nepředpokládané události vedly k sanaci dvou rezervoárů požární vody o obsahu 90 m³ (pomocí tlakových injektáží a sanačních betonů a malt, nádrže byly opatřeny uzamykatelnými poklopy). Provedené úpravy zamezily zbytečnému úniku vody a přispěly ke zvýšení požární bezpečnosti v areálu Valašské dědiny.

Vedle těchto velkých investičně-stavebních akcí byly prováděny průběžné práce v rámci jednotlivých areálů, ať již při přípravě na hlavní návštěvnickou sezónu, specifické práce v rámci jednotlivých expozičních celků (v Dřevěném městečku zahájeno budování dětského hřiště, které by mělo být zpřístupněno v roce 2006; v Mlýnské dolině opravy na hamru, s výměnou *lamfeštů*, hřídele, vodního kola a soustrojí; ve Valašské dědině provedena výměna oplocení z jižní strany).

Trvalou péčí, průběžnou údržbu a průběžnou výměnu, která je z hlediska finančních nákladů velmi náročná, vyžadují šindelové střechy, jimiž jsou kryty všechny stavby v areálech VMP. Kompletně byla opravena střecha na Billově chalupě, na stodole Šturalovy usedlosti ve Valašské dědině a na šalandě hamru v Mlýnské dolině.

Vzhledem k povaze užitého materiálu, jeho stáří i agresivitě vnějšího prostředí je zapotřebí provádět systematickou péči a zásahy u všech roubených staveb ve správě VMP. Z těchto důvodů byly proto v roce 2005 provedeny nátěry převážné části střech ochranným olejovým nátěrem, podařilo se také provést impregnaci všech dřevěných staveb v areálech impregnačními prostředky proti dřevokazným houbám a plísním Bochemitem QB a Lignofixem extra. Jako bezpodmínečně nutné pro zachování těchto památek dalším generacím se jeví nutnost pravidelného opakování těchto zásahů v dalších letech.

STAVEBNĚ-TECHNICKÁ DOKUMENTACE

Činnost projekčního oddělení byla směřována jednak k stavebně-technické dokumentaci vybraných objektů v terénu (kostnice na starém hřbitově v Rožnově pod Radhoštěm; kaplička v katastru obce Dolní Bečva), jednak k zajištění všech potřebných podkladů a materiálů pro stavební a povolovací řízení, závazná stanoviska a kolaudací. Pracovníci oddělení se podíleli rovněž na zpracování investičních záměrů, grantových a dotačních titulů, případně dalších forem žádostí o financování některých projektů v rámci investiční a neinvestiční činnosti muzea i následného vyhodnocování akcí pro nadřízené orgány.

Aktuální projekční práce byly prováděny pro objekty rolnické Urbanovy usedlosti z Hážovic (projekt pro stavební povolení), Juvův dům (nové dispoziční řešení, bezbariérový vstup), odpočívadlo při vstupu do areálu Valašské dědiny, kuželny v Dřevěném městečku, přístřešku pro deponování stavebních artefaktů, vstupního turniketu pro Dřevěné městečko a rekonstrukce provozního objektu KD 1 a KD 2

Průběžně byla prováděna inventarizace stavebního archívu a následně byly hlavní položky dle archivních knih zapsány do archivačního programu Bach pod signaturou skupiny „S“. V dalších letech bude tento prvotní krok dále rozvíjen v duchu koncepce digitalizace celého VMP, kdy stávající základní informace vložené do databázového souboru rozšíří další informační položky.

DALŠÍ ČINNOSTI ZAJIŠŤOVANÉ TECHNICKÝM ÚTVAREM

Zajištěním všech právních záležitostí týkajících se chodu muzea, zejména pak majetkoprávní vztahy, smlouvy, přípravu výběrových řízení, jednání s katastrálním úřadem, s pojišťovnami a ostatními subjekty byl také pověřen Technický útvar. Jeho pracovník v průběhu celého roku zajišťoval nebo se spolupodílel na vypracovávání potřebných směrnic a řádů muzea i zpracování podkladů a dokumentace pro TÚ, MK, Krajský úřad Zlínského kraje.

Do kompetencí Technického útvaru spadá také zajištění chodu centrálního skladu a dopravy osob i materiálu. Vozový park VMP zahrnující osobní automobily (Škoda Elegance, Š Octavie a Š Felicie), také dopravní prostředky pro přepravu nákladu (Iveco, Liaz, P.V3S-Sroce) se rozrostl o další vůz – mikrobuse Citroen Jumper, který nahradil nevyhovující a zastaralou Š 1203. Ta byla stejně jako terénní vozidlo ARO 10.4 odprodáno za odhadní cenu. Potřeba mobility pracovníků jednotlivých oddělení vyžadovala trvalé užívání referenčního vozidla, k jehož řízení byly příkazem ředitele určeni vybraní pracovníci jednotlivých útvarů. Nákladní dopravu zajišťují v rámci muzea (především pro potřeby Technického útvaru, ale také zemědělského oddělení) celkem 2 traktory, jejich stáří však vyvolává potřebu náročných oprav a údržby, které udržují stroje v provozu schopném stavu.

Celkový souhrn kilometrů, ujetých v roce 2005:

- osobními automobily 99.707 km
- nákladními automobily 12.359 km
- traktory 957 motohodin

POŽÁRNÍ OCHRANA A BEZPEČNOST PRÁCE

V oblasti BOZP byla provedená prověrka pod názvem „Duben měsíc bezpečnosti práce“, kde nebyly shledány větší nedostatky. V prosinci také proběhla kontrola stavu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a požární ochrany provedené v souladu s ustanoveními podle § 22 a § 136 zákona č. 65/1965 sb. v platném znění, svazovým inspektorem Odborového svazu pracovníků kultury a ochrany přírody panem Karlem Vlachem. Touto kontrolou nebylo zjištěno závažnějších porušení předpisů souvisejících s chodem muzea.

V oblasti požární ochrany byly splněny základní požadavky k zajištění PO v organizaci dle zákona č.133/1895 Sb. a vyhlášky MV č. 246/2001 Sb. o stanovení podmínek požární bezpečnosti. Především se jednalo o provádění pravidelných kontrol, školení zaměstnanců a odborná příprava členů požárních hlídek. Dále byly provedeny revize přenosných hasičích přístrojů – PHP, kontrola hydrantové sítě a tlakové zkoušky všech pozemních a nástěnných hydrantů.

HOSPODAŘENÍ ENERGIEMI

V závěru roku se do hospodaření s energiemi projevilo mimo jiné i postupné zprovoznění rekonstruovaného Sušáku. Pro rok 2005 byl se

Severomoravskou energetikou a. s., rozvodný závod Valašské Meziříčí, sjednán odběrový diagram elektrické energie pro velkoodběr ve výši 690 000 kWh v odběrové sazbě B4a. Sledované období je u této sazby čtvrtletní. K překročení nedošlo v žádném období. Celkem bylo v roce 2005 odebráno 437 501 kWh při úhrnných nákladech 1 148 358,21 Kč. Průměrná cena za 1kWh činila 2,62 Kč. V roce 2004 to bylo 2,12 Kč/kWh. Pro objekt ústředního depozitáře ve Frenštátě pod Radhoštěm byl sjednán odběr ve výši 300.000 kWh v sazbě B12, dočerpáno nebylo 24 934 kWh. Počítáno je již s tříprocentní tolerancí. Celkem bylo v roce 2005 odebráno 275.066 kWh při celkových nákladech 468 467,35 Kč. Průměrná cena za 1kWh činila 1,7 Kč, v roce 2004 to bylo 1,29 Kč.

Pro maloodběr zůstávají odběrná místa Jaroňkova galerie, Kramolišův dům, jenž se částečně přefakturovává odběratelům v keramické dílně, Juvův dům, Zahradní domek, Horní Bečva (Kotlová). Elektrická energie na Pustevnách je přímo fakturována nájemci.

Zemní plyn byl v roce 2005 čerpán v sedmi odběrných místech (správní budova ředitelství - Sušák, vstupní budova DM, stolařská dílna, Wilkův dům, Juvův dům, hospoda Na posledním groši a Kopečkova vila). Náklady činily dle výpočtu za spotřebu 39.022 m³ 334 142,45 Kč. Část uvedených nákladů byla fakturována odběratelům.

Využití pitné vody je možné v jedenácti odběrných místech (celkem zužitkováno 5 486m³). Náklady na vodné činily 138 518 Kč, stočné 51 723 Kč, což je v součtu 190 241 Kč.

PROVOZNÍ ÚTVAR

Provoznímu útvaru již tradičně příslušela nelehká role zvládnout náročné provozní nároky, související s návštěvnickou sezónou i zajištěním odpovídající podpory činnosti dalších organizačních složek muzea. Mezi jeho aktivity patří také krátkodobé pronájmy stánků v Dřevěném městečku pro zajišťování občerstvovacích služeb pro návštěvníky VMP, včetně průběžných kontrol jejich činnosti a dodržování smluvních dohod. V průběhu roku došlo k několika drobným změnám v organizaci a řízení útvaru. Po celý rok se Provozní útvar snažil zajistit maximální možnou nabídku všech služeb v odpovídající kvalitě, která přispěje k spokojenosti návštěvníků s VMP. Ve všech třech areálech byly zajišťovány průvodcovské služby v požadovaných jazykových mutacích, jak ze strany stálých zaměstnanců VMP, tak i externími pracovníky. Na oddělení pracuje celkem pět průvodců v trvalém pracovním poměru. V letních měsících se počet průvodců pravidelně navyšuje o sezónní pracovníky, kteří jsou v době hlavní sezóny pro VMP nepostradatelní.

Ceny vstupného byly zachovány ve relacích roku 2004. Již čtvrtou sezónu probíhaly volné prohlídky Valašské dědiny bez dříve zažitých průvodců. V šesti objektech pracovaly demonstrátorky, které podávaly výklad o objektech a všeobecné informace o VMP na základě vznesených dotazů. Tato činnost i přes mnohá úskalí nalézala mezi návštěvníky oblibu, ačkoli se nejedná o úplné nahrazení průvodcovské služby jako spíše o jinou formu předávání informací zájemcům o způsob života na valašské vesnici v minulosti. Pozitivně je přijímáno, že demonstrátorky prakticky zabydlují objekt, kde si připravují pokrmy, dělají různé ruční práce a tím navozují přátelskou neformální atmosféru, kdy návštěvník jako by přišel na kus řeči, na návštěvu.

Ani tato snaha ovšem nezastavila trend související s poklesem návštěvníků ve všech areálech muzea. Návštěvnost VMP tak v roce 2005 činila 273 860 osob (oproti roku 2004 to znamená pokles o 28 361 návštěvníků). Nejsilnější pokles zaznamenala skupina organizovaných školních výprav, v jejichž rámci navštívilo VMP pouze 35 325 osob. Vysokou míru obliby si naopak udržuje rodinné vstupné, jehož v roce 2005 využilo celkem 72 964 návštěvníků. Neplaticích návštěvníků bylo 9 016, byli mezi nimi členové AMG, souborů lidových písní a tanců, pracovníci Národního památkového ústavu, senioři nad 70 let, ZTP.

ZEMĚDĚLSKÉ ODDĚLENÍ

Nedílnou součástí prezentační činnosti Valašského muzea je od 70. let minulého století také zemědělské oddělení, které svou činností především v rámci areálu Valašské dědiny prezentuje návštěvníkům tradiční zemědělství valašského regionu. Profesionální skladba oddělení vedeného Mgr. Radoslavem Vlkem, Ph.D., je utvářena dle specifických provozních i prezentačních potřeb oddělení a zahrnuje jednak ošetřovatele hospodářského zvířectva (ovce, koně, hovězí dobytek, drobné zvířectvo), jednak zahradníky i mechanizátora.

Hlavní činnost oddělení spočívá především v údržbě jednotlivých areálů muzea (údržba zeleně, sadovnické úpravy, sezónní výsadby, rekultivační práce a prořezávky porostů, zimní údržba komunikací, atd.) a také pozemků přiléhajících k muzeu, celkově se jedná o výměru cca 80 ha.

Tradiční zemědělství je prezentováno ve dvou rovinách z pohledu živočišné a rostlinné výroby. Živočišná výroba je ve Valašském muzeu zaměřena především na chov domácích zvířat, která byla v minulosti charakteristická pro valašské usedlosti a způsoby hospodaření. V rámci Národního programu udržování genetické diverzity je chováno stádo původního plemene ovcí 'Valaška' v počtu 30 ks bahnic a 2 plemenných beranů. Z dalších druhů hospodářských zvířat je chován 'Český červenostrakatý skot', 'koza domácí bílá', 'koza domácí hnědá', kůň - 2 chovné klisny plemene 'Slezský norik', osel a drůbež hrabavá a vodní. V roce 2005 bylo celkem odchováno na 25 jehňat, 3 kůzlata, 1 hříbě a 28 ks drůbeže (kuřata, kachňata).

Rostlinná výroba je zaměřena kromě zabezpečení tzv. krmivové základny (píce, seno, jádrové krmivo, atd.), také na prezentaci tradičních zemědělských plodin, které můžeme nazývat 'staré a krajové odrůdy'. V rámci spolupráce s výzkumnými ústavami a institucemi sdružujícími se pod Centrální genovou bankou v Praze – Ruzyni jsou návštěvníkům představeny tradiční zemědělské plodiny (minulosti) z oblasti obilovin ('Gengel', 'Křibice', 'Špalda', 'Pšenice dvouzrnka', pohanka, rosička, ječmen nahý, proso atd.), okopanin - odrůdy pěstované do roku 1945 ('Bojar', 'Boumoočky', 'Modřáky', 'Kotnov', 'Keřkovské rohlíčky', atd.), luskovin (opět odrůdy pěstované do roku 1950, hrachory, hrách setý, fazol – popínavý, šarlatový, keříčkový, bob zahradní), technických plodin (len setý, konopě setá). Z dalších druhů jsou zastoupeny aromatické a léčivé rostliny, salátová a cibulová zelenina. Okrasné a hrnkové rostliny jsou prezentovány sortimentem pelargónií a fuchsii z let 1887- 1930 doplňující interiérová vybavení jednotlivých objektů v areálech muzea. Nedílnou součástí areálu Valašská dědina je ucelená živá sbírka 'starých a krajových odrůd ovocných dřevin', ve které je zastoupena odrůdová skladba jádrovin a peckovin – slivoně a třešně z etnografické části Valaška (70 položek).

Během programové nabídky Valašského roku zemědělské oddělení úzce spolupracuje na přípravách a realizaci některých programů (např. *Velký redyk, Krásné lillie z celého světa, Úroda z polí zahrad a sadů aneb...*, *Vánoce na Valašsku, Velikonoce*, atd.), dále zabezpečuje ve spolupráci s provozním útvarem služby návštěvníkům (projížďky bryčkou, spolupráce při přípravách svatebních obřadů).

DÍLNA LIDOVÉ UMĚLECKÉ VÝROBY

Pod vedením Vlastimila Rašky pokračovala dílna LUV v dlouholeté tradici ruční výroby několika typů upomínkových předmětů, jejichž tvarosloví vychází výrobků tradiční rukodělné výroby. Jedná se především o dřevěné obušky (valašky) a další drobnější suvenýry pro prodejnu muzejní LUV.

Časově náročné úkoly vyplývají pracovníkům dílny LUV z potřeby přípravy, demontáže i průběžných oprav stánků, stolů, lavic a dalšího drobnějšího inventáře, sloužícího v průběhu sezóny řemeslníkům a prodejcům v areálech VMP. Stánkovou službu zajišťují i pro zájemce o pronájem stánků na tržní činnost mimo VMP.

V souvislosti s reinstalací muzejního kostela byly v dílně LUV zhotoveny repliky původních kostelních lavic. Po provedení montáže jejich vytápění lavic byly umístěny do lodi kostela svaté Anny. V průběhu roku zajišťuje dílna LUV veškeré práce spojené s opravami a údržbou některých nesebírkových prvků a provozního zázemí areálu (různé druhy branek, půdních poklopů a dalších oprav), případně výrobou drobného inventáře pro expozice a výstavy VMP.

ODDĚLENÍ OSTRAHY

V závěru roku 2005 převzal v souvislosti s odchodem dosavadní vedoucí hospodářské správy Ivany Jurčové do starobního důchodu, vedoucí ostrahy Karel Tomek vedení hospodářské správy muzea. K stávajícím 13 pracovníkům (včetně vedoucího) tak přibylo nově i 5 uklízeček v trvalém pracovním poměru. Oddělení významně spolupracuje při instalaci nových bezpečnostních a klíčových systémů v jednotlivých areálech VMP, vykonává ovšem i dílčí hlídací služby a dozor při zajišťování pořadů Valašského roku.

ODDĚLENÍ PROPAGACE

Celková reprezentace a především styk s médii přísluší v rámci VMP propagačnímu oddělení, jehož vedoucí byla k 1. lednu 2005 ustavena Pavlína Křenková, DiS. VMP již tradičně spolupracuje s místními, regionálními i celorepublikovými masmédií v celostátním a regionálním měřítku. Úzká spolupráce s jedním z mediálních partnerů - Českým rozhlasem Ostrava se např. projevila v sérii přímých přenosů v sobotním dopoledním vysílání z programů např. *Oděv v práci, radosti a smutku, Lázeňské neděle, Rybářská sobota* atd. Hlavní náplní dvou grafiček, pracujících v rámci tohoto oddělení, zabírají především tiskoviny (grafické zpracování a zajištění tisku) související s programovou nabídkou VMP, případně dalšími výstavními a prezentačními akcemi muzea.

Opomenout nemůžeme ani spolupráci či zcela samostatnou realizaci některých doprovodných výstavních akcí v rámci Valašského roku 2005. V neposlední řadě zajišťuje oddělení také aranžování výkladců (ve spolupráci např. se zemědělským oddělením) a výzdobu areálů k jednotlivým akcím.

FINANCE

Výsledkem hospodaření VMP za rok 2005 byl zisk ve výši 5 123,66 Kč.

Celkové náklady činily 52 177,83 tis. Kč, příspěvek zřizovatele - MK ČR pokryl náklady z 65,96 %, zbývající část byla hrazena z vlastních výnosů. Největší položkou z celkových nákladů jsou již tradičně osobní náklady, tvořící 49,12%, vyjádřeno v penězích je to 25 628,34 tis. Kč. Další vysokou nákladovou položkou je spotřeba materiálu a náklady na vybavení. Z celkové částky 6 722,09 tis. Kč pouze vybavení Sušáku stálo téměř 3 500 tis. Kč, z ostatních nezanedbatelných položek to jsou výdaje na nákup šindele (na opravy střech roubených objektů), pohonných hmot, ochranných oděvů a dalších materiálů potřebných k řádnému provozu muzea.

Z MK ČR obdrželo VMP na činnost 34 315 tis. Kč, z toho 1 328 tis. Kč to byly prostředky účelové. V průběhu roku 2005 došlo celkem ke 20 rozpočtovým úpravám v úhrnné výši 8 022 tis. Kč, dalších 22 428 tis. Kč to byly dotace investiční. Původní rozpočet příjedu na činnost v roce 2005 byl 26 393 tis. Kč.

Na doplnění provozních prostředků obdrželo VMP 6 333 tis. Kč, z toho:

- 521 tis. Kč na platy zaměstnanců, zákonné sociální pojištění a zákonné sociální náklady;
- 1 343 tis. Kč na opravu požární nádrže a hydrantového řádu;
- 300 tis. Kč na nákup šindele,
- 3 200 tis. Kč na vybavení zrekonstruovaného objektu Sušák;
- 10 tis. Kč na opravu Jůvova domu;
- 959 tis. Kč na platy zaměstnanců, zákonné pojištění a zákonné sociální náklady;

Na kulturní aktivity získalo VMP 205 tis. Kč, z toho:

- 100 tis. Kč na vydání publikace Doc. Ludvíka Kunze *Rolnický chov ovcí a koz*;
- 55 tis. Kč na vydání publikace *Uzlíček vzorů bílé výšivky z Rožnovska*;
- 50 tis. Kč na pořad *Jubilant - Vzpomínky na nedožítých 80 let folkloristy Jaroslava Juráška*.

Na Vědu a výzkum 156 tis. Kč na projekt řešitele PhDr. Jaroslava Štiky, CSc. Salašnictví na Moravě

Z programu ISO činil celkem 1 328 tis. Kč, z toho:

- 208 tis. Kč na restaurování textilií a pomníku arcivévodě Karla Habsburského;
- 700 tis. Kč na opravu Wilkova domu, výměna střešní krytiny;
- 152 tis. Kč na výkup předmětů kulturní hodnoty;
- 268 tis. Kč na revize a opravy EZS a EPS.

Investiční dotace v celkové výši Kč 22 428 tis. Kč, z toho:

- 9 485 tis. Kč na rekonstrukci objektu Sušák;
- 1 851 tis. Kč na úložný regálový systém a vybavení konzervátorského pracoviště;

- 92 tis. Kč na čistírnu odpadních vod na Pustevnách;
  - 11 000 tis. Kč na rekonstrukci objektů VMP, regálový pojezdový systém do Jůvova domu, oplocení Valašské dědiny, zastřešení depozitních hal č. I a II.
- Všechny tyto prostředky byly čerpány a použity na stanovený účel

Celkové výnosy VMP činily v roce 2005 17 767,95 tis. Kč, největší podíl na nich měla tržba ze vstupného (11 351 tis. Kč). Ve srovnání s předchozím rokem se ovšem nižší míra návštěvnosti projevila i v poklesu těchto tržeb o více než 1 047 tis. Kč. Významným zdrojem příjmů VMP se dále staly výnosy z nájemného (2314 tis. Kč) a tržby z prodeje LUV (2 543 tis. Kč).

Výše darů v roce 2005 činila 513 983,- Kč, z toho jsou vázané prostředky ve výši celkem 338 910,- Kč, z toho:

- 100 000,- Kč na expozici řeznictví;
- 70 000,- Kč na tisk a grafickou přípravu publikace o Valašském Slavíně, která bude vydána v roce 2006;
- 168 910,- Kč z veřejné sbírky na opravu kostela svaté Anny.

Již v průběhu roku 2005 byly pracovníky všech útvarů VMP průběžně připravovány žádosti o dotace a přihlášky do grantových řízení z prostředků MKČR (jednotlivé kapitoly ISO, Podpora tradiční lidové kultury, Výzkum a vývoj, Kulturní aktivity atd.), krajů, soukromých subjektů i institucí pracujících na úrovni mezinárodní projektů v rámci Evropské unie (např. Interreg, v jehož rámci jsou ve spolupráci s partnery v ČR a SR připraveny: *Vzájemná propagace a prezentace kulturního dědictví v partnerských muzeích - Liptovské muzeum v Ružomberku a Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm; Živá klenotnice*) .

PROJEKT MUZEUM V PŘÍRODĚ A LIDOVÁ KULTURA V NOVÝCH FORMÁCH PREZENTACE KULTURNÍHO DĚDICTVÍ

V průběhu roku 2005 intenzivně pracovaly všechny útvary VMP na zpracování podkladů a následné kompletaci grantové žádosti z oblasti Finančních mechanismů EHP/Norsko. VMP předložilo v rámci tohoto programu rozsáhlý projekt nazvaný *Muzeum v přírodě a lidová kultura v nových formách prezentace kulturního dědictví*, zahrnující několik dílčích aktivit směřujících k rozšíření nabídky expozic, výstav a dalších typů programů pro laickou i odbornou veřejnost. Svou obsahovou náplní odpovídá oběma prioritám programu, neboť zahrnuje jak ochranu a obnovu nemovitého kulturního dědictví tak i zlepšení péče a ochranu movitých kulturních památek. Realizace projektu si v průběhu let 2006-2009 vyžádá rozsáhlé stavební akce v areálech Mlýnské doliny a Valašské dědiny, vysoké nároky budou kladeny také na odborné zajištění těchto prací i činností souvisejících s realizací projektu (terénní dokumentace, analýza stavebního archivu, výzkumně-dokumentační úkoly směřující k tvorbě podkladových materiálů a scénářů pro nové expozice, revitalizace a dohled nad prováděním tradičních technologií atd.).

V návaznosti na doplnění expozic a areálů bude v rámci projektu věnovaná nemalá pozornost programům určeným specifickým skupinám klientů – školní mládeži, seniorům, lidem zdravotně a mentálně postiženým. V obsahu projektu se ovšem objevují také vybrané formy prezentace, dosud v nabídce muzea vůbec nebo málo zastoupené – klasická historicko-etnografická expozice a komponované multimediální pořady, čerpající z lidové slovesnosti, zvykosloví, folklóru atd.

Po dokončení celého projektu by měl expoziční areál Valašská dědina prezentovat typický urbanistický celek vesnice tzv. řetězového rozptýleného typu včetně komunikací, veřejných a drobných staveb, s chovem tradičních druhů hospodářských zvířat. Technické stavby v areálu Mlýnská dolina doplní soubor obytných a dalších provozních objektů, v nichž budou za pomoci školených demonstrátorů prezentovány rozmanité jevy tradiční lidové kultury. Interiérové expozice Mlýnské doliny a Valašské dědiny budou přitom nově prezentovat i veřejnoprávní složku existence venkovské komunity (škola, venkovský kostel) i širokou škálu způsobu bydlení různých sociálních vrstev ve sledovaném časovém období. Po dokončení projektu bude stávající návštěvnická trasa rozšířena cca o 40%, interiérové expozice budou více než v současné době zaměřeny na účast demonstrátorů, školených pro prezentaci tradičních domácích prací.

Poprvé je v rámci realizace projektu plánován v rámci tvorby tradičních interiérových expozic tzv. živý dům, nabízející možnost seznámit se s vedením domácnosti, péčí o oheň, přípravou pokrmů apod. prostřednictvím přímé účasti v doprovodu demonstrátora. Zvláštní pozornost bude věnována prezentaci a osvojování tradičních způsobů zpracování přírodních materiálů formou kurzů a lekcí.

V návaznosti na tyto aktivity budou v rámci projektu připraveny další dílčí kroky, které by měly zajistit dostatečnou sumu informací k vlastní realizaci projektu (dokumentace tradiční obživy ve sběrné oblasti VMP, digitalizace stavebního archivu), případně nabídnout netypické způsoby prezentace tradiční lidové kultury (multimediální pořady v Janíkově stodole čerpající z duchovních tradic regionu, zejména lidové slovesnosti, bájesloví, magie, obřadů a obyčejů). Nedílnou součástí projektu je i realizace moderního pracoviště Oddělení péče o sbírky v objektu Ústředního depozitáře ve Frenštátě pod Radhoštěm, které by bylo vybaveno dle současných nároků a potřeb na kvalifikovanou péči o hmotné projevy kulturního dědictví ze sbírek VMP.

Vypracováním žádosti byl pověřen přípravný tým složený ze zástupců všech útvarů VMP, dílčí problematika i metodické vedení zajišťovalo nejen Ministerstvo kultury ČR, ale také Ministerstvo financí ČR. Úkolem pracovní skupiny bylo připravit všechny podklady zahrnující řadu položek od stavebně-technické dokumentace, povolovacích a správních řízení, přes analýzu finančních nákladů až po specifické materiály typu Studie proveditelnosti, matice rizik atd. V srpnu 2005 byla žádost předložena prostřednictvím MK ČR Centru pro zahraniční pomoc, kde byl projekt posléze vyhodnocen na první pozici, v závěru roku 2005 proto bylo započato se zpracováním rozšířené anglické verze žádosti.

POSKYTOVÁNÍ STANDARDIZOVANÝCH VEŘEJNÝCH SLUŽEB

VMP je v duchu znění zákona č. 122/2000 Sb., ve znění zákona č. 483/2004 Sb. pověřeno poskytovat standardizované veřejné služby. Na základě metodického pokynu Ministerstva kultury ČR k provádění výše uvedených právních norem byla dne 10. června 2005 vydána ředitelem VMP *Směrnice naplňování standardů časové, ekonomické a fyzické dostupnosti*, která má zaručit adekvátní poskytování standardizovaných služeb souvisejících s uspokojováním kulturních, výchovných, vzdělávacích a informačních potřeb veřejnosti.

V souladu s touto směrnicí naplňuje VMP definované funkce poskytovatele standardizovaných veřejných služeb na území vymezeném sběrnou oblastí VMP ve Zřizovací listině (území výskytu roubeného domu karpatského typu na Moravě a ve Slezsku). Standard časové dostupnosti je uplatněn především v souvislosti se zpřístupněním (vlastních nebo zapůjčených) sbírkových předmětů či jejich větších souborů veřejnosti formou trvalých expozic, střednědobých a krátkodobých výstav. V roce 2005 tak nabízelo VMP celkem 3267,5 m² expoziční plochy v celkem 30 expozicích a 8 výstavních akcí. Tématická skladba jednotlivých expozic i výstav vychází z poslání VMP definovaném ve Zřizovací listině, výzkumně-dokumentačních projektů řešených VMP a z koncepce tvorby a zpracování sbírkových fondů VMP. Výstavní a expoziční akce jsou doplňovány v oblasti populárně naučné prezentace pestrou škálou doprovodných a edukačních programů, zahrnujících také představení tradičních technologií, zahrnutých v programovém cyklu Valašský rok 2005 (v souhrnu 44 kulturně-výchovných akcí). Odbornou sféru prezentace pokryla v jubilejním roce mezinárodní vědecká konference *Prezentace folklóru a zvykosloví v muzeích v přírodě* v září 2005. Informace o expozicích, výstavách i jednotlivých akcích jsou prezentovány v médiích prostřednictvím průběžně poskytovaných tiskových zpráv, reportáží či formou spolupráce na přímých vstupech do rozhlasového vysílání. VMP v roce 2005 nejúžeji v této oblasti spolupracovalo s Českým rozhlasem Ostrava, ale i jednotlivými soukromými rozhlasovými a televizními studii. Webová prezentace činnosti muzea je realizována prostřednictvím www.vmp.cz. Zahrnuje informace o jednotlivých areálech VMP, objektech, expozicích a výstavách, otevírací době, ceně vstupného, aktuální programové nabídce, vč. rozsáhlejší informací k jednotlivým programům, obsahují také informace o publikační činnosti, sbírkových celcích VMP a dalších provozně-technických záležitostech. Ediční činnost v roce 2005 (zahrnující celkem sedm knižních titulů) vyplývající jako další článek naplňování časových standardů širěji přibližuje kapitola *Prezentace / Vydavatelská činnost*. Výroční zpráva za předchozí rok 2004 obsahující souhrnné informace o činnosti jednotlivých organizačních složek VMP byla předložena MKČR v květnu 2005 a v zápatí byla také zveřejněna na webových stránkách VMP.

Standardy ekonomické dostupnosti naplňuje VMP nabídkou vstupného členěného do široké škály kategorií, které zahrnují vedle základního vstupného (Dřevěné městečko/DM: 50 Kč; Mlýnská dolina/MD: 50 Kč; Valašská dědina/VD: 60 Kč), také snížené vstupné pro studenty středních a vysokých škol (DM a MD: 40 Kč; VD 50 Kč), dětské vstupné (DM a MD: 25 Kč, VD: 30 Kč), rodinné vstupné

zahrnující rodiče a jedno až dvě děti do 15 let (DM a MD: 100 Kč, VD: 120 Kč), okružní vstupné platící pro vstup do všech areálů v průběhu jednoho dne (u základního vstupného 120 Kč, u sníženého 100 Kč, dětského 60 Kč a rodinného 240 Kč), skupinové vstupné platné pro skupiny žáků nebo studentů čítajících alespoň 5 osob včetně pedagogického doprovodu (1 osoba doprovodu na 15 osob zdarma). Na volný vstup mají nárok děti do šesti let věku, senioři nad 70 let, držitelé průkazu ZTP/P s doprovodem, členové a pracovníci členských subjektů *Asociace muzeí a galerií, pracovníci Národního památkového ústavu*. Informace o jednotlivých kategoriích vstupného a jeho výši, slevách i doplňkových nákladech na specializované průvodcovské služby jsou součástí Provozního řádu, roční programové nabídky Valašský rok 2005 – program, na webových stránkách a na vývěskách u vstupu do jednotlivých areálů VMP. Na vybrané typy pořadů je vybíráno specifické vstupné odvislé od typu pořadu a jeho provozních předpokladů.

Nejproblematictější se z hlediska naplňování pravidel o poskytování veřejných služeb jeví standardy fyzické dostupnosti. Specifické prostředí muzea v přírodě zakomponovaného do volné krajiny, která je navíc rekonstrukcí kulturní krajiny předchozích let, i charakter zpřístupněných objektů lidového stavitelství neumožňuje zajistit odstranění fyzických bariér znemožňujících užívání veřejných služeb osobami s omezenou schopností pohybu a orientace bez toho, aniž by došlo k nevhodným či přímo poškozujícím zásahům do původní podoby historických staveb. Přesto VMP vyvíjí intenzivní snahu zajistit naplnění alespoň reálné části standardů fyzické dostupnosti. Rekonstruovaný objekt Sušák, který v dalších letech poskytne nejen provozní zázemí, ale i výstavní, expoziční a konferenční prostory bude plně bezbariérový. V rámci rekonstrukce tzv. Jůvova domu pro knihovnu s badatelnou byly vytvořeny veškeré podmínky pro zpřístupnění databázových souborů o knihovním i sbírkovém fondu v rámci badatelského koutku. V maximální možné míře se VMP zároveň snaží zpřístupnit informace o objektech, konaných akcích i dalších odborných i popularizačních aktivitách na svých webových stránkách, které se vyznačují bohatstvím zpřístupněných textových i obrazových dat i velmi bohatou a rozvětvenou strukturou.

SPOLUPRÁCE S JINÝMI INSTITUCEMI

VMP se aktivně spolupodílí na činnosti několika odborných komisí, zřízených Asociací muzeí a galerií ČR. Nejintenzivnější spolupráce se odvíjí v rámci Etnografické komise, v jejímž výboru zastupovaly muzeum nejdříve Mgr. Lenka Kučerová, následně ji vystřídala Mgr. Jana Tichá. Odborní pracovníci Valašského muzea v přírodě jsou zapojeni v dlouhodobém projektu 'Pojmosloví etnografických sbírek'. Vedle distribuce dosud uzavřených pojmoslovných celků je to především dokončení rozpracovaných tématických okruhů (nábytek, odborným garantem Mgr. Lenka Kučerová) a intenzivní práce na pojmosloví řemesel (sedlářství, čalounictví a kožedělná výroba, pilníkářství – odborným garantem Mgr. Václav Michalička; nástroje na opracování dřeva – Mgr. Michal Roček). Úzká kooperace je navázána také s komisí konzervátorů a preparátorů, kde muzeum zastupuje Mgr. Markéta Šimčíková.

Již tradiční spolupráce probíhala v roce 2005 s Ústavem evropské etnologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, jejichž studenti prováděli pod metodickým vedením odborných pracovníků muzea terénní výzkumy, vztahující k současným formám řemeslné a domácí výroby v tomto regionu. Nově byla navázána spolupráce s univerzitami v Polském Těšíně, Krakově a Bonnu, jejichž studenti v průběhu měsíců července až září absolvovali ve VMP krátkodobé studijní pobyty.

V průběhu kalendářního roku absolvoval v rámci VMP delší studijní pobyty student Vyšší odborné školy uměleckých řemesel v Brně.

Úspěšně se v průběhu roku také dařilo prakticky naplňovat dohody o spolupráci s partnerskými muzei v zahraničí. Na přelomu měsíců května a června 2005 absolvovali odborní pracovníci Etnografického útvaru Mgr. Zdeněk Cvikl a Mgr. Daniel Drápala, Ph.D. odbornou stáž v Muzeum Śremskie ve Śremu, jejíž součástí byla také instalace a vernisáž výstavy starých pohlednic ze sbírek VMP. Intenzivní kontakty byly udržovány také s druhým spolupracujícím muzeem působícím v Polsku – Kaszubski Park Etnograficzny ve Wdzydzach Kiszewskich. V rámci stáže odborných pracovníků tohoto muzea byl blíže specifikován podíl, obou muzeí na připravované výstavě *Jaro evropských muzeí v přírodě*, která je v souvislosti s 100-letým výročí založení kašubského muzea připravována a která by měla upozornit na analogie mezi zakladateli rožnovského muzea sourozenci Jaroňkovými a tvůrci muzea ve Wdzydzach Kiszewskich manželi Gulgowskými.

V rámci konzultačního pracoviště byly provedeny a realizovány odborné porady a vyjádření ke konzervaci sbírek (Etnografický ústav MZM v Brně, Muzeum Českého krasu v Berouně). Konzervační pracoviště VMP zároveň slouží ke konzultacím s jednotlivci, zájemci a majiteli především roubených objektů, kteří se na VMP obracejí s žádostí o teoretickou pomoc při ošetření předmětů.

V roce 2005 byla zahájena také spolupráce s institucemi z oblasti agrotechnické: OSEVA PRO s. r. o. - Výzkumná stanice travinářská Zubří, Zemědělský výzkumný ústav Kroměříž s. r. o., Výzkumný ústav bramborářský

Havlíčkův Brod s. r. o., Mendelova zemědělská a lesnická univerzita - Zahradnická fakulta v Lednici, VÚRV - oddělení genové banky - pracoviště Olomouc, Konopářský svaz ČR, Svaz chovatelů ovcí a koz ČR.

Stálý sekretariát AIMA (Mezinárodní asociace zemědělských muzeí) vedl jeho sekretář Mgr. Radoslav Vlk, Ph.D. Po náročném roce 2004, kdy VMP zorganizovalo výroční zasedání asociace spojené s konferencí, byl rok 2005 věnován běžné činnosti AIMA. Sekretariát zajišťoval vzájemnou komunikaci mezi prezidentem, prezidiem a jednotlivými členskými organizacemi. Zároveň bylo započato s přípravou mezinárodní vědecké konference o chovu ovcí a salašnictví v Karpatech, která je plánována na září 2006.

ZÁVĚR

Jubilejní rok 2005 se stal pro všechny pracovníky i příznivce VMP ideální příležitostí pro zhodnocení dosavadních osmi desítek let existence tohoto muzea. Několika generacím muzejních pracovníků i nadšenců a spolupracujících osob se podařilo vybudovat instituci skutečně evropského formátu, v níž se snoubí odborné zázemí s účinnou popularizační stránkou. Nejen oněch osmdesát let, ale i právě realizované akce a připravované projekty, které mají otevřít VMP nové šance a příležitosti k rozvoji v dalších letech, jsou jednoznačným důkazem, že podobná instituce má své místo v kulturním a vzdělávacím systému i na počátku 21. století. Lze dokonce říci, že v souvislosti s nastupující globalizací to budou právě takové instituce, jakou je např. VMP, které budou přispívat k poznání a tím i budování účinného vztahu obyvatel k regionu, odkazu předchozích generací i místním a krajovým tradicím.

Pochopitelně, že všechny podněty k dalšímu rozvoji si vyžadují vedle kvalifikovaného odborného zázemí i dostatečné množství finančních prostředků. Stále více se ukazuje, že ani VMP nebude moci v budoucnu existovat bez podpory cílených grantových a dotačních programů, které umožní realizaci řady plánovaných akcí – ať již na poli stavebně-investičním, tak i v oblasti zlepšování péče o sbírkové předměty a všechny doklady hmotného i nehmotného kulturního dědictví, výzkumně-dokumentační a dalších odborných projektech atd. I přes poměrně vysoký počet investičních akcí se i v jubilejním roce muselo VMP potýkat s omezenými finančními možnostmi, které omezují nebo neumožňují realizaci některých akcí, jiné dokonce zůstávají již několik let nerealizovány (např. rekonstrukce objektu Ústředního depozitáře ve Frenštátě pod Radhoštěm). Trvalým a každoročním problémem se stává náročná údržba střešního fondu muzea, které spravuje desítky šindelových střech. Jejichž životnost je omezená, což ve svém důsledku způsobuje nutnost investování značných finančních prostředků.

Jubilejní rok 2005 přinesl ovšem VMP vedle náročné práce na zpracování grantové žádosti projektu *Muzeum v přírodě a lidová kultura v nových formách prezentace kulturního dědictví* i další cenné zkušenosti. Ani v tomto roce se totiž nezastavil pokles návštěvníků, trend, který musí VMP řešit již posledních několik let. Jistě to bude důrazný podnět i k analýze stávající nabídky návštěvnické obci a přehodnocení některých stávajících forem služeb a jejich úrovně. Přesto průzkum prováděný v průběhu sezóny mezi návštěvníky potvrdil pozitivní ohlas na většinu programů, akcí i služeb nabízených VMP.

Završení četných stavebních prací umožnilo zkvalitnit nejen prostředí pro uložení sbírek a provozní zázemí muzea, vč. ochrany jeho areálů, případně znovuotevření rekonstruovaného kostela svaté Anny v Dřevěném městečku, ale s vrcholící rekonstrukcí Sušáku je i příslibem nových možností prezentace rozmanitých aktivit VMP v tomto objektu.

Odborná práce, která vytváří základ veškerých dalších aktivit muzea, pokročila i v uplynulém roce význačně kupředu, byly uzavřeny některé dlouhodobé výzkumné programy zaměřené na dokumentaci vybraných tradičních činností – salašnictví, výšivka, metlářství. Rok 2005 byl ovšem

mimořádný i z hlediska publikačních aktivit – sedm knižních titulů představuje doposud nejvyšší počet publikací vydaných VMP v průběhu jednoho kalendářního roku.

Jubilejní rok 2005 znamenal v dlouhé existenci VMP sice pouhou jednu osmdesátinu jeho historie, přinesl však řadu pozitiv věcí i ne jeden problém k řešení. Přesto můžeme zodpovědně říci, že se naplnila slova Bohumíra Jaroňka z roku 1928: *Valašsko buduje své Museum v přírodě jako pomník valašské minulosti a selské kultury. Bude to Ochrana všeho, co nám pozoruhodného ještě zbylo, aby kreslilo reálný, živý obraz někdejšího života. Je to dílo lásky a úcty k našim předkům.*

Na prahu dalšího desetiletí v dějinách Valašského muzea v přírodě zůstává proto pro jeho pracovníky i nadále závazkem a trvalým podnětem k další zodpovědné práci přání Bohumíra Jaroňka z téhož roku: *Přeji Tobě, mé dílo, jemuž jsem věnoval mnoho šťastných i rmutných chvíl svého života, abys zkvétalo a bylo všemi milováno!*

Rožnově pod Radhoštěm dne 3. května 2006

ing. Vítězslav KOUKAL, CSc.
ředitel muzea

PŘÍLOHA

SEZNAM OSOBNOSTÍ, KTERÉ BYLY V PRŮBĚHU JUBILEJNÍHO ROKU 2005 ZAPSÁNY DO *KNIHY PAMĚTI KRAJE* - KNIŽNÍ PODOBY VALAŠSKÉHO SLAVÍNA

František Bartoš
Václav Bradáč
Methoděj Karel Bystřický
Jaroslav Fiala
Vlasta Fialová
Alois Jaroněk
Bohumil Jaroněk
Julie Jaroňková
Michal Jurajda
Dušan Samo Jurkovič
Čeněk Kramoliš
Beneš Method Kulda
Ludvík Kunz
Robert Malina
Vladimír Petřek
Albín Polášek
Josef Sousedík
Milan Švrčina
Josef Tvarůžek
Emanuel Vencel